

ZAKON BR.08/L-258**O PROMOCIJI KORIŠĆENJA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE**

Skupština Republike Kosovo,

Na osnovu člana 65. (1) Ustava Republike Kosovo,

Usvaja:

ZAKON O PROMOCIJI KORIŠĆENJA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE**POGLAVLJE I.
OPŠTE ODREDBE****Član 1.
Cilj**

1.Ovaj zakon utvrđuje opšti okvir za promociju korišćenja energije iz obnovljivih izvora u Republici Kosovo, sa ciljem povećanja upotrebe energije iz obnovljivih izvora kognerisanja u sektoru električne energije, u sektoru grejanja i hlađenja i sektoru saobraćaja, u cilju zadovoljavanja energetske potreba, povećanja sigurnosti snabdevanja, unapređenja zaštite životne sredine, kao i pružanja socijalnih i zdravstvenih beneficija i promovisanja jednakih mogućnosti zapošljavanja u energetskom sektoru.

2.Ovaj zakon delimično transponuje Direktivu (EU) 2018/2001 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, usvojena Odlukom (2021/14/MC-EnC) Ministarskog saveta Energetske zajednice.

**Član 2.
Delokrug primene**

1. Delokrug primene ovog zakona obuhvata izradu energetske politike i razvoj regulatornog okvira za promociju korišćenja obnovljivih izvora energije u Republici Kosovo, uključujući promociju konkurentnih, efikasnih i transparentnih Šema podrške.

2. Zakon utvrđuje načela i ciljeve politike za obnovljivu energiju tako što definiše dužnosti i funkcije zainteresovanih strana u vezi sa podrškom obnovljivoj energiji, kao i:

2.1.određuje u obavezni cilj za ukupan procenat energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije za Republiku Kosovo do 2030. godine;

2.2.utvrđuje odgovornosti i upravne postupke subjekata koje se odnose na obnovljivu energiju;

2.3.utvrđuje prava i obaveze za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta na bazi obnovljivih izvora energije i obrazuje konkurentne mehanizme za podršku novih proizvodnih kapaciteta na bazi obnovljivih izvora energije;

2.4.utvrđuje načela Šeme podrške za proizvodnju električne energije, kao i energije za grejanje i hlađenje iz obnovljivih izvora energije;

2.5.utvrđuje osnovna načela za pristup mreži za obnovljivu energiju;

2.6.podstiče potrošače da proizvode, skladište i prodaju višak električne energije iz obnovljivih izvora energije;

2.7.utvrđuje načela koja se primenjuju na Fond podrške obnovljivoj energiji;

2.8.utvrđuje kriterijume održivosti i uštedu emisija gasova sa efektom staklene bašte za proizvodnju i upotrebu biogoriva, biotečnosti i biomase;

2.9.uređuje izdavanje Garancija porekla za energiju iz obnovljivih izvora energije.

Član 3. Definicije

1. Izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1.1. Poljoprivredna biomasa – biomasa proizvedena u poljoprivredi, u skladu sa odredbama Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju;

1.2. Ambijentalna energija – toplotna energija nastala u prirodi i energija akumulisanu u životnoj sredini u ograničenom prostoru, koja može biti skladištena u okolnom vazduhu, obim izduvnog vazduha ili u površinskim vodama ili u kanalizacionoj vodi;

1.3. Postrojenja samoproizvodnje iza brojila – proizvodna postrojenja koja koriste potrošači sopstvene obnovljive energije za proizvodnju električne energije za sopstvene potrebe bez ubrizgavanja u mrežu;

1.4. Biogoriva – tečna goriva za saobraćaj proizvedena iz biomase;

1.5. Biogas – gasovito gorivo, proizvedeno iz biomase;

1.6. Biotečnost – tečno gorivo kao izvor energije, osim za saobraćaj, uključujući električnu energiju i grejanje i hlađenje, proizvedeno iz biomase;

1.7. Biomasa – biorazgradiv deo proizvoda, otpada i ostataka biološkog porekla iz poljoprivrede, uključujući biljne i životinjske materije, iz šumarstva i povezanih industrija, uključujući ribarstvo i akva kulturu, kao i biorazgradiv deo otpada, uključujući industrijski i komunalni otpad biološkog porekla;

1.8. Goriva iz biomase – gasovita i čvrsta goriva proizvedena iz biomase;

1.9. Kogenerisanje – istovremena proizvodnja u jednom procesu toplotne energije i električne energije i/ili mehaničke energije;

1.10. Proces konkurentnog nadmetanja – objektivan, transparentan, nediskriminatorni i konkurentni postupak, koji omogućava učešće dovoljnog broja kompanija u kome se daje finansijska podrška na osnovu ponude koju dostavljaju ponuđači u konkurentskom procesu;

1.11. Ugovor o razlici – vid finansijske podrške putem balansiranja, pri čemu se promenljiva premija, koja se sastoji od razlike između referentne cene i fiksne cene, balansira između Operatera obnovljive energije i Povlašćenog proizvođača. Ako je referentna cena niža od fiksne cene, Operater obnovljivih izvora energije plaća razliku Povlašćenom proizvođaču. Ako je referentna cena viša od fiksne cene, Povlašćeni proizvođač plaća razliku Operatoru obnovljivih izvora energije;

1.12.Ugovor o premiji – vid finansijske podrške balansiranja, pri čemu Operater obnovljive energije plaća Povlašćenom proizvođaču fiksnu premiju u odnosu na tržišnu cenu za električnu energiju koju je proizveo Povlašćeni proizvođač;

1.13.Ugovor o podršci – ugovor po kome se Povlašćenom proizvođaču pruža podrška

u okviru Šeme podrške u vidu Sporazuma o kupovini energije/SKE, Ugovora o premiji ili Ugovora o razlici;

1.14. Ugovorna strana – potpisnica Ugovora o Energetskoj zajednici;

1.15. Centralno grejanje ili centralno hlađenje – distribucija toplotne energije u obliku pare, tople vode ili rashlađene tečnosti, iz centralnih ili decentralizovanih izvora proizvodnje kroz mrežu do više zgrada ili mesta, radi njenog korišćenja za grejanje ili hlađenje prostora ili procesa;

1.16. Efikasno centralno grejanje i hlađenje – sistem centralnog grejanja ili hlađenja koji koristi najmanje pedeset procenata (50%) obnovljive energije, pedeset odsto (50%) otpadne toplotne energije, sedamdeset pet odsto (75%) kogenerisane toplote ili pedeset odsto (50%) kombinacije ove energije i toplote;

1.17. Energija iz obnovljivih izvora ili obnovljiva energija – energija iz nefosilnih izvora, odnosno energija proizvedena vetrom, solarna (termalna i fotonaponska) i geotermalna, ambijentalna energija, iz mora, hidroenergija, biomasa, energija iz deponijskog gasa, gas iz postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i biogas;

1.18. Ugovor o Energetskoj zajednici – osnivački akt Energetske zajednice između Evropske unije (EU) i niza trećih zemalja radi proširenja unutrašnjeg energetskog tržišta EU-a u Jugoistočnu Evropu i šire;

1.19. Sertifikat o energetsom učinku – sertifikat priznat od nadležnih državnih organa ili pravnog lica koje oni odrede, a koji predstavlja energetski učinak zgrade ili građevinske jedinice, kao što je utvrđeno u Zakonu o energetskej efikasnosti zgrada;

1.20. Regulator – Kancelarija regulatora energije Republike Kosovo osnovana u skladu sa Zakonom o energetskej regulatoru;

1.21. Prehrambene kulture i hrana – kulture bogate skrobom, šećerne kulture ili uljarice proizvedene na poljoprivrednom zemljištu kao glavne kulture, isključujući ostatke, otpad ili lignocelulozni materijal i međuuseve kao što su postelni usevi i pokrovni usevi, uz uslov da korišćenje takvih useva ne dovodi do potražnje za dodatnim zemljištem;

1.22. Šumska biomasa – biomasa proizvedena u šumarstvu, u skladu sa odredbama Zakona o šumama;

1.23. Snabdevač gorivom – subjekat koji posluje kao uvoznik ili veletrgovac i snabdeva gorivom potrošače;

1.24. Proizvodnja – fizički ili hemijski proces pretvaranja goriva ili obnovljivih izvora energije u električnu energiju, toplotu ili druge oblike energije;

1.25. Geotermalna – energija uskladištena u obliku toplote ispod čvrste površine zemlje;

1.26. Bruto finalna potrošnja energije – energetski proizvodi isporučeni u energetske svrhe industriji, saobraćaju, domaćinstvima, uslugama uključujući javne usluge, poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvo, potrošnja električne i toplotne energije od strane energetskog sektora za proizvodnju električne energije, grejanja i goriva za saobraćaj, kao i gubitke električne i toplotne energije u distribuciji i prenosu;

1.27. Garancija porekla – elektronski dokument koji ima isključivu funkciju da krajnjem potrošaču dokaže da je određeni deo ili količina energije proizvedena iz obnovljivih izvora energije i koja se može koristiti za prodaju;

1.28. Inovativne tehnologije obnovljive energije – oblik rešenja ili novih tehnologija koje koriste obnovljive izvore energije, kao što su, ali ne ograničavajući se na tehnologije skladištenja energije, uključujući baterije, skladištenje toplote, tehnologije proizvodnje obnovljivog vodonika, toplotne pumpe, geotermalne i solarne termalne tehnologije, otpadne toplote i hladnoće;

1.29. Potrošači sopstvene obnovljive energije koji deluju zajednički – grupa od najmanje dva (2) potrošača sopstvene obnovljive energije koji deluju zajednički koji su smešteni u istoj zgradi ili stambenom kompleksu;

1.30. Ministarstvo – resorno Ministarstvo energetskog sektora;

1.31. Nacionalni energetski i klimatski plan (NEKP) – akt strateškog planiranja i osnovni dokument za planiranje energetskih i klimatskih politika za Republiku Kosovo, koji između ostalog sadrži ciljeve i politike za razvoj obnovljivih izvora energije povezane sa nacionalnim ciljevima dekarbonizacije;

1.32. Operateri mreže – operator sistema prenosa i operatora sisteme distribucije, kako je utvrđeno Zakonom o električnoj energiji;

1.33. Neovlašćeno korišćenje električne energije – radnje koje su prema Krivičnom zakoniku Republike Kosovo propisane kao krivično delo, posebno u vezi sa krađom električne energije, manipulisanjem električnog brojila i zaobilazanje električnog brojila i neovlašćenim priključenjem ili ponovnim priključenjem na snabdevanje električnom energijom koja se prenosi iz ili preko mreže za prenos ili distribuciju električne energije;

1.34. Strane Energetske zajednice – ugovorne strane, kao i države članice Evropske unije;

1.35. Sporazum o kupovini energije (SKE) – vid fizičkog balansiranja podrške, pri čemu Operator obnovljive energije kao imenovani primalac garantuje obaveznu kupovinu električne energije koju proizvodi Povlašćeni proizvođač po unapred određenoj ceni;

1.36. Povlašćeni proizvođač – svaki proizvođač obnovljive energije koji ima koristi od Šeme podrške u skladu sa odredbama ovog zakona;

1.37. Sporazum o razvoju projekta – sporazum potpisan između Ministarstva i Povlašćenog proizvođača koji utvrđuje uslove, uključujući i rokove za izgradnju objekta za proizvodnju električne energije od strane Povlašćenog proizvođača.

1.38. Referentna cena – cena po satu utvrđenu na kosovskom tržištu dan unapred kojim upravlja Albanska berza električne energije. Ako se tržišna cena na Kosovu ne može utvrditi jedan dan unapred, referentnu cenu utvrđuje Regulator, podzakonskim aktima na osnovu metodologije za utvrđivanje referentne cene. U slučaju da je referentna cena negativna, smatraće se nulom za potrebe finansijskog balansiranja prema Ugovoru o razlici;

1.39. Fond podrške obnovljivoj energiji – ukupnost sredstva u okviru obaveza energije iz obnovljivih izvora naplaćenih od krajnjih potrošača, iz centralnog budžeta, važeće ekološke takse, donacija, koja se čine dostupnim operatoru obnovljive energije za pokrivanje troškova Šeme podrške, debalansi, u zavisnosti od slučaja, proizvođača obnovljive energije i operatera obnovljive energije;

1.40. Obnovljivi izvori energije – nefosilni izvori, kao što su: vetar, sunce (solarna termalna i solarne fotonaponske) i geotermalna energija, ambijentalna energija, energija plime, oseke druga energija okeana, hidroenergija, biomasa, deponijski gas, gas iz pogona za preradu otpadne vode i biogas;

1.41. Zajednica obnovljive energije – pravno lice:

1.41.1. koje je, u skladu sa važećim zakonom o poslovnim organizacijama i/ili zakonom o slobodi udruživanja u nevladine organizacija, zasnovano na otvorenom i dobrovoljnom učešću, nezavisno i pod nadzorom deoničara ili članova koji se nalaze u blizini projekata obnovljivih izvora energije kojih je to pravno lice vlasnik ili ih on razvija;

1.41.2. čiji su deoničari ili članovi fizička lica, mikro, mala i srednja preduzeća (MMSP) ili opštine i potrošače, uključujući i domaćinstva sa niskim ili ugroženim primanjima;

1.41.3. čija je glavna svrha pružanje ekoloških, ekonomskih ili socijalnih koristi svojim akcionarima ili članovima, ili lokalnim područjima na kojima posluje, a ne finansijska dobit.

1.42. Obaveza obnovljive energije – šema koja zahteva od proizvođača i snabdevača da u proizvodnji, odnosno snabdevanju energijom uključe određeni deo energije iz obnovljivih izvora, kao i zahteva od potrošača energije da uključe određeni deo energije iz obnovljivih izvora u njihovoj potrošnji i plate za određenu količinu kWh u Fond podrške obnovljivoj energiji, uključujući šeme prema kojima se ovi zahtevi mogu ispuniti korišćenjem zelenih sertifikata;

1.43. Operater obnovljive energije – subjekat koji je određen da bude homologna strana proizvođača obnovljive energije koji imaju koristi od Šeme podrške i odgovoran je za upravljanje Fondom podrške obnovljivoj energiji;

1.44. Proizvođač energije iz obnovljivih izvora – fizičko ili pravno lice koje proizvodi energiju iz obnovljivih izvora energije;

1.45. Obnovljiva tečna i gasovita goriva nebiološkog porekla namenjena upotrebi u saobraćaju – tečna ili gasovita goriva koja se koriste u sektoru saobraćaja, osim ako nisu biogoriva ili biogas;

1.46. Sporazum o kupovini energije iz obnovljivih izvora – ugovor po kome fizičko ili pravno lice pristaje da kupi električnu energiju iz obnovljivih izvora direktno od proizvođača električne energije;

1.47. Potrošač sopstvene obnovljive energije – krajnji potrošač koji posluje u svojim prostorijama, koji proizvodi električnu energiju iz obnovljivih izvora za sopstvenu potrošnju, koji može da skladišti ili prodaje električnu energiju iz obnovljivih izvora koju je sam proizveo, pod uslovom da potrošača sopstvene energije iz obnovljivih izvora koji nije domaćinstvo te aktivnosti ne predstavljaju njegovu glavnu poslovnu ili profesionalnu delatnost;

1.48. Objekat potrošača sopstvene obnovljive energije – proizvodni pogon ugrađen u prostoriji krajnjeg potrošača povezano sa unutrašnjim instalacijama potrošača, koji proizvodi električnu energiju iz obnovljivih izvora za sopstvenu potrošnju i koji tu energiju mogu uskladištiti u sopstvenom objektu ili prodati samoproducentu električnu energiju iz obnovljivih izvora;

1.49. Ostaci – materije koje nisu krajnji proizvod i ne predstavljaju primarni cilj proizvodnog postupka, a postupak nije namerno izmenjen u cilju njihove proizvodnje;

1.50. MMSP – mikro, malo ili srednje preduzeće, kao što je utvrđeno relevantnim Zakonom o ulaganjima;

1.51. Fiksna cena – konačna cena koju dobija Povlašćeni proizvođač električne energije, kao rezultat dodele iz procesa konkurentnog nadmetanja;

1.52. Šema podrške – svaki instrument, šema ili mehanizam koji primenjuje Republika Kosovo, koji promoviše korišćenje obnovljive energije za:

- 1.52.1. smanjenje cene za proizvodnju te energije;
- 1.52.2. povećanje cene po kojoj se može prodati ta energija;
- 1.52.3. povećanje obima kupljene energije;
- 1.52.4. uključujući, ali ne ograničavajući se na investicionu pomoć, poreska oslobođenja ili odbitke, povraćaj poreza, šeme direktne podrške cenama, fid-in tarife i plaćanje promenljivih ili fiksnih premija;

1.53. Operator toplotnog sistema – fizičko ili pravno lice, odgovorno za rad, održavanje i razvoj sistema grejanja ili hlađenja;

1.54. Prag – maksimalni dozvoljeni instalirani kapacitet objekta potrošača sopstvene obnovljive energije povezanih sa internim instalacijama potrošača sopstvene obnovljive energije, sa kojim potrošač sopstvene obnovljive energije može učestvovati u Šemi podrške;

1.55. Otpad – svaka materija ili predmet koji držalac odbacuje ili namerava ili je neophodno da ga odbaci, isključujući materije koje se namerno promene ili kontaminiraju da bi bile obuhvaćene ovom definicijom;

1.56. Otpadna toplota i hladnoća – neizbežna toplota ili hladnoća u termonidaničkom aspektu koji se proizvodi kao nusproizvod u industrijskim postrojenjima ili postrojenjima za proizvodnju energije, u tercijarnom sektoru, koja bi bez sistema centralnog grejanja ili hlađenja bila rasuta u vazduh ili vodu, u kome je proces kogeneracije korišćen ili se koristi ili ako kogeneracija nije izvodljiva.

2. Ostali pojmovi upotrebljeni u ovom zakonu a nisu ovde definisani imaju značenje dato u Zakonu o energetici, Zakonu o električnoj energiji, Zakonu o energetskom regulatoru i Zakonu o toplotnoj energiji.

POGLAVLJE II. POLITIKA I CILJEVI OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE

Član 4. Politika obnovljivih izvora energije

1. Politika u oblasti obnovljivih izvora energije ima za cilj sledeće ciljeve:

- 1.1. promocija povećanja upotrebe energije iz obnovljivih izvora kako bi se obezbedio održivi razvoj Republike Kosovo na najisplativiji način;
- 1.2. smanjenje upotrebe fosilnih goriva i smanjenje zavisnosti od uvoza električne energije;
- 1.3. smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte, zaštita i poboljšanje životne sredine;
- 1.4. povećanje diversifikacije izvora energije i sigurnost snabdevanja energijom u Republici Kosovo;
- 1.5. ostvarivanje postavljenih ciljeva za udeo energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije i u sektoru saobraćaja;

1.6.objavljivanje informacija o prednostima i koristima korišćenja energije iz obnovljivih izvora;

1.7.obezbeđivanje sveobuhvatne radne snage, rodnu inkluziju, kao i pripadnike marginalizovanih zajednica, u sektoru energije iz obnovljivih izvora;

1.8.promocija razvoja integrisanog konkurentnog regionalnog tržišta energije i integracije u ovo tržište energije iz obnovljivih izvora, u saradnji sa Ugovornim stranama Energetske zajednice i državama članicama Evropske unije;

1.9.poštovanje obaveza utvrđenih ugovorima i međunarodnim sporazumima;

1.10.povećanje energetske efikasnosti uz korišćenje obnovljive energije.

Član 5.

Sprovođenje politika obnovljivih izvora

1.Politike u oblasti energije iz obnovljivih izvora sprovode se kroz:

1.1.pravni okvir, dopunjenog podzakonskim aktima, za promociju korišćenja energije iz obnovljivih izvora, uključujući Šeme podrške i njihovo finansiranje;

1.2.utvrđivanja nacionalnih ciljeva za udeo energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije i u sektoru saobraćaja, kao i relevantne obaveze izveštavanja;

1.3.objavljivanja relevantnih informacija o koristima, troškovima i Šemama podrške;

1.4.utvrđivanja pravila pristupa i rada mreža za obnovljivu energiju;

1.5.pravila za tržište i balansiranja obnovljive energije;

1.6.pravila za integraciju potrošača sopstvene energije iz obnovljivih izvora i zajednica obnovljivih izvora u sektoru električne energije;

1.7.elektronskog sistem izdavanja, prenosa i ukidanja garancija porekla;

1.8.pravni okvir za korišćenje energije iz obnovljivih izvora u sektoru grejanja i hlađenja, kao i u sektoru saobraćaja;

1.9.institucionalnu strukturu koja omogućava efikasno sprovođenje politika obnovljive energije.

2.Politike u oblasti obnovljive energije sprovodi Vlada, Ministarstvo i Regulator i drugi subjekti kao što je propisano relevantnim odredbama ovog zakona, drugim zakonima koji uređuju energetski sektor u Republici Kosovo i podzakonskim aktima donetim u skladu sa ovim zakonima.

3.Subjekat koji deluje kao Operator obnovljive energije je homologna strana svakog Povlašćenog proizvođača za fizičko i/ili finansijsko balansiranje u Šemi podrške.

4.Politike energije iz obnovljivih izvora se sprovode na transparentan i nediskriminatorski način.

Član 6.

Nacionalni ciljevi i putanja

1.Nacionalni cilj za udeo energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije za 2030. godinu je trideset dva odsto (32%).

2.Ciljevi i indikativna putanja se razrađuju u godišnjem i dugoročnom planiranju, kako je utvrđeno o podzakonskim aktom koji usvaja Ministarstvo dva (2) meseca nakon stupanja na snagu ovog zakona.

3.Indikativna putanja se razvija za period do 2030. godine radi postizanja nacionalnih ciljeva za udeo energije iz obnovljivih izvora, a uzima u obzir:

3.1.odvijanje j procesa konkurentnog nadmetanja, i

3.2.karakteristike vrsta obnovljivih izvora energije.

4.Za procenu usklađenosti sa ciljem iz stava 1. ovog člana, udeo energije iz obnovljivih izvora računa Ministarstvo kao bruto finalnu potrošnju energije iz obnovljivih izvora podeljena sa bruto finalnom potrošnjom energije iz svih izvora energije.

Član 7.

Nacionalni energetske i klimatske plan

1.Resorno Ministarstvo životne sredine i resorno Ministarstvo energetike izrađuju Nacionalni energetske i klimatske plan, a usvaja Vlada.

2.Akcion plan za obnovljive izvore energije je sastavni deo Nacionalnog energetske i klimatske plana koji se izrađuje u skladu sa zakonodavstvom i obavezama Energetske zajednice.

Član 8.

Informacije

1.Ministarstvo i Regulator čine dostupnim informacije o pravilima, postupcima i merama podrške svim relevantnim stranama, kao što su potrošači, uključujući potrošače sa niskim primanjima, ugrožene potrošače, potrošače sopstvenih obnovljivih izvora, vlasnike i zakupce zgrada i stanova, Zajednici obnovljive energije, graditelje, instalatere, arhitekte, dobavljače opreme i sistema grejanja, hlađenja i električne energije, kao i dobavljače vozila koja su kompatibilna sa korišćenjem obnovljive energije i inteligentne sisteme saobraćaja, kao i širu javnost.

2.Informacije o neto koristima, troškovima i energetske efikasnosti opreme i sistema za korišćenje grejanja, hlađenja i električne energije iz obnovljivih izvora energije čine dostupnim dobavljači opreme ili sistema, u skladu sa Zakonom e energetske efikasnosti.

3.Ministarstvo utvrđuje šeme sertifikacije ili ekvivalentne kvalifikacione šeme za instalatere kotlova i malih peći na biomasu, solarnih fotonaponskih i solarno toplotnih sistema, plitkih geotermalnih sistema i toplotnih pumpi, koji se pripremaju na osnovu programa akreditovanog od strane nadležnog organa, prema kriterijumima utvrđenim podzakonskim aktom koji usvaja Ministarstvo.

4.Sertifikati koje izdaju druge strane Energetske zajednice, u skladu sa tim kriterijumima, priznaju se kao ekvivalentni sertifikatima koje izdaje Ministarstvo. Informacije o takvim šemama čine se dostupnim javnosti.

5.Ministarstvo, Regulator i opštine pripremaju i odgovarajuće informacije, programe o aspektu rodne integracije, kao i uputstva ili druge programe obuke, u cilju informisanja građana o ostvarivanju njihovih prava kao aktivnih potrošača, kao i koristi i druga praktična pitanja, uključujući tehničke i finansijske aspekte, za razvoj i korišćenje energije iz obnovljivih izvora, uključujući potrošnju sopstvene energije iz obnovljivih izvora ili unutar Zajednica obnovljive energije.

Član 9.**Javni registar proizvođača obnovljive energije**

1.Regulator vodi elektronski registar svih proizvođača obnovljive energije. Takav registar mora biti u skladu sa zahtevima Zakona o zaštiti ličnih podataka.

2.Registar sadrži najmanje sledeće podatke:

- 2.1.mesto, kapacitet, tehnologija postrojenja;
- 2.2.datum puštanja u rad;
- 2.3.ako se primeni oblik, nivo i trajanje podrške.

3.Registar je dostupan javnosti i ažurira se u realnom vremenu.

**POGLAVLJE III.
ŠEMA PODRŠKE****Član 10.****Šema podrške za obnovljive izvore energije**

1.Sledeće tehnologije obnovljive energije ispunjavaju uslove za korišćenje Šeme podrške utvrđene ovim zakonom, i to:

- 1.1.tehnologije energije vetra;
- 1.2.tehnologije energije iz solarnih fotonaponskih panela;
- 1.3.tehnologije energije iz biomase;
- 1.4.tehnologije energije iz biogasa;
- 1.5.tehnologije geotermalne energije.
- 1.6.postrojenja koja koriste gas sa gradskih deponija ili iz obrade otpadnih voda/kanalizacije, pod uslovom da je prema evropskom standardu ova tehnologija definisana kao tehnologija obnovljive energije;
- 1.7.postrojenja za kogeneraciju koriste visoko-efikasne obnovljive izvore energije i toplotna postrojenja zasnovana na obnovljivim izvorima energije.

2.Inovativne tehnologije koje koriste obnovljive izvore energije, a koje su u ranom razvoju, mogu imati korist od Šeme podrške prema kriterijumima koje je Ministarstvo utvrdilo podzakonskim aktom.

3.Podrška po Šemi podrške utvrđene ovim zakonom primenjuje se na potpuni kapacitet objekta za proizvodnju energije ili na deo njegovog kapaciteta.

4.Šema podrške za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora zasniva se na Sporazumu o kupovini energije, Ugovoru o premiji ili Ugovoru za razlici, koji potpisuje Povlašćeni proizvođač i Operater obnovljive energije i ostvaruje se putem:

- 4.1.fid-in premija; ili
- 4.2.fid-in tarifa.

5.Korisnici Šeme podrške utvrđeni ovim zakonom, izuzev onih navedenih u stavu 8. ovog člana i članu 40. ovog zakona, biraju se kroz proces konkurentnog nadmetanja u skladu sa čl. 16, 17, 18. i 19. ovog zakona, te dalje se razvijaju podzakonskim aktima.

6.Ministarstvo obaveštava operatore mrežnih sistema i opštine o planovima za odvijanje procesa konkurentnih nadmetanja na određenim mestima. Po prijemu takvih obaveštenja, operateri sistema i opštine preduzimaju neophodne mere i radnje, uključujući jačanje mreže ili dostupnost mrežnog kapaciteta, i/ili usvajanje prostornih planova i opštinskih razvojnih planova i drugih relevantnih mera, kako bi se udovoljilo zahtevu Ministarstva i obezbedilo uspešno odvijanje procesa konkurentnog nadmetanja.

7.Ministarstvo podzakonskim aktom utvrđuje način dodele Ugovora o podršci za projekte obnovljivih izvora energije koji su u skladu sa važećim zakonodavstvom stekli status strateškog ulaganja. Podrška mora biti u skladu sa Ugovorom o podršci koja nije veća od najniže cene prihvaćene u procesu konkurentnog nadmetanja za istu tehnologiju. Ako nema prihvaćene cene u procesu konkurentnog nadmetanja, onda se cena zasniva na metodologiji za određivanje maksimalne fiksne premije ili maksimalne fiksne cene koju utvrđuje Regulator u skladu sa članom 11.5. ovog zakona.

8.Svaku Šemu podrške uspostavljenu ovim zakonom ili svaku drugu podršku utvrđenu podzakonskim aktima usvaja Komisija za državnu pomoć, u skladu sa odredbama Zakona o državnoj pomoći.

9.Šema podrške ne ugrožava nijednu obavezu koja proizilazi iz pravnog okvira na Kosovu koji je na snazi na dan usvajanja ovog zakona, a koji se primenjuje na bilo kog proizvođača električne energije ili bilo kog proizvođača energije iz obnovljivih izvora.

10.Tehnologije obnovljive energije iz stava 1. ovog člana podržavaju se drugim merama koje utvrdi Ministarstvo ili druge institucije uz saglasnost Ministarstva.

11.Ministarstvo podzakonskim aktom utvrđuje rokove i uslovi za pružanje podrške proizvodnji toplotne energije iz obnovljivih izvora energije i/ili visoko-efikasne kogeneracije.

12.Finansijska podrška za proizvodnju toplotne energije i/ili visoko-efikasne kogeneracije iz obnovljivih izvora daje se kroz proces konkurentnog nadmetanja ili kroz direktnu podršku, pri čemu se maksimalna cena zasniva na metodologiji koju je usvojio Regulator za utvrđivanje tarifa za kupovinu toplotne energije od javnog dobavljača toplotne energije.

Član 11.

Fid-in premija

1.Prema sistemu fid-in premija, finansijska podrška se daje Povlašćenim proizvođačima u vidu:

1.1.fiksne premije, koja je fiksni iznos koji se plaća Povlašćenom proizvođaču iznad tržišne cene dan unapred, na osnovu Ugovora o premiji; ili

1.2.simetrične promenljive premije, koja je iznos između fiksne cene i referentne cene koja se plaća Povlašćenom proizvođaču ili koju plaća Povlašćeni proizvođač, na osnovu Ugovora za razlici.

2.U slučaju fiksne premije postoji Ugovor o premiji, po kome Povlašćeni proizvođač prodaje proizvedenu električnu energiju na dan unapred uspostavljenom tržištu, dok u međuvremenu prima finansijsku podršku u vidu fiksne premije koja se balansira sa Operaterom obnovljive energije ili nadležnim organom.

3.U slučaju simetrične promenljive premije postoji Ugovor o razlici, po kome Povlašćeni proizvođač prodaje proizvedenu električnu energiju na dan unapred uspostavljenom tržištu, uz dodatno balansiranje sa Operaterom obnovljive energije.

4.Dokumentacija procesa konkurentnog nadmetanja utvrđuje trajanje Ugovora o fiksnoj premiji i Ugovora o razlici, kao simetrične promenljive premije. U svakom slučaju, prilikom odlučivanja o trajanju Ugovora o razlici, Ministarstvo razmatra tehnologiju, tehničke uslove konkretne lokacije i druge okolnosti relevantne za uspešno okončanje procesa konkurentnog nadmetanja.

5.Regulator izrađuje i usvaja metodologiju za određivanje maksimalne fiksne premije ili maksimalne fiksne cene.

6.Regulator, u roku od trideset (30) dana od dana zahteva Ministarstva, određuje maksimalnu fiksnu premiju ili maksimalnu fiksnu cenu za svaki proces konkurentnog nadmetanja.

Član 12.

Fid-in tarife

1.Prema sistemu fid-in tarifa, podrška se pruža pre ispunjenja uslova iz stava 5. ovog člana i dok se ne sprovede konverzija u Ugovor o razlici u skladu sa st. 4. i 5. ovog člana.

2.U okviru sistema fid-in tarifa, Povlašćenim proizvođačima se pruža finansijska podrška u vidu garantovane otkupne cene po kWh električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora i isporučene u elektroenergetsku mrežu, po osnovu Sporazuma o kupovini energije.

3.Sporazum o kupovini energije u slučaju fid-in tarife imaće rok trajanja naveden u dokumentaciji procesa konkurentnog nadmetanja. U svakom slučaju, prilikom donošenja odluke o trajanju fid-in tarife, Ministarstvo razmatra tehnologiju, tehničke uslove konkretne lokacije i druge okolnosti relevantne za uspešno okončanje procesa konkurentnog nadmetanja.

4.Regulator izrađuje i usvaja metodologiju za određivanje fid-in tarife u vidu garantovane maksimalne otkupne cene. Regulator utvrđuje garantovanu maksimalnu otkupnu cenu za svaki proces konkurentnog nadmetanja.

5.Regulator inicira konverziju Sporazuma o kupovini energije u okviru sistema fid-in tarifa u Ugovore o razlici, po ispunjenju sledećih kumulativnih uslova:

5.1.uspostavlja se i funkcioniše dan unapred tržište na Kosovu sa kojim posluje Albanska energetska berza; i

5.2.cena po jedinici na dan unapred na Kosovu je balansirana na uzastopni period od dvanaest (12) meseci.

6.Regulator objavljuje svoju procenu uslova iz stava 5. ovog člana i svoj zaključak, pri čemu je Operator obnovljive energije dužan da važeće Sporazume o kupovini energije konvertuje u Ugovore o razlici.

7.Za nacionalni cilj i putanju, Ministarstvo podzakonskim aktom utvrđuje za svaku konkretnu tehnologiju ukupne kapacitete koji su prihvatljivi za korišćenje sistema fid-in tarifa i/ili sistema fid-in premija.

Član 13.

Skladištenje energije

1.Povlašćeni proizvođači koji koriste tehnologije skladištenja energije i koji shodno tome skladište proizvedenu električnu energiju, mogu da koriste Šemu podrške uspostavljene ovim zakonom u vreme njenog planiranog stavljanja u mrežu.

2.Povlašćeni proizvođač ne koristi električnu energiju iz energetskog sistema za punjenje skladišnog sistema. Operator sistema prenosa dostavlja Operatoru obnovljive energije relevantne informacije

neophodne za kompenzaciju plaćanja iz Šeme podrške u skladu sa ovom članom.

Član 14.

Balansna odgovornost

1.Osim Povlašćenih proizvođača koji su izabrani na osnovu Šeme podrške prema ovom zakonu, svi proizvođači energije iz obnovljivih izvora snose potpunu balansnu odgovornost u skladu sa Zakonom o električnoj energiji, tržišnim pravilima i drugim postupcima usvojenim od strane Regulatora. Svaka balansno odgovorna strana je finansijski odgovorna za svoj debalans.

2.Za Povlašćene proizvođače, prema proceni Regulatora, primenjuje se sledeća margina greške predviđanja do dvanaest (12) meseci, nakon što dan unapred uspostavljeno tržište na Kosovu bude funkcionalno i likvidno, pri čemu se delimično oslobađaju obaveze u vezi balansne odgovornosti i troškova:

2.1.u slučaju da obim debalansa za period konačnog balansa debalansa iznosi najviše deset odsto (10%) za tehnologiju vetra i pet odsto (5%) za solarnu tehnologiju od predviđene vrednosti, tada se debalans ne nameće Povlašćenom proizvođaču;

2.2.u slučaju da je obim debalansa veći od deset odsto (10%) za tehnologiju vetra i pet odsto (5%) za solarnu tehnologiju, obim debalansa iznad ovog praga se nameće i balansira sa Povlašćenim proizvođačem u skladu sa tržišnim pravilima i drugim postupcima usvojenim od strane Regulatora;

2.3.debalansi iz podstavova 2.1. i 2.2. ovog člana utvrđeni za period balansa debalansa nadoknađuje Operator obnovljive energije iz Fonda podrške obnovljivoj energiji;

2.4.nakon donošenja odluke Regulatora kada se proceni da dan unapred uspostavljeno tržište na Kosovu je funkcionalno i likvidno, svi Povlašćeni proizvođači biće u potpunosti balansno odgovorni u skladu sa Zakonom o električnoj energiji, tržišnim pravilima i postupcima koje je usvojio Regulator.

3.Demonstrativni projekti za inovativne tehnologije obnovljive energije delimično se oslobađaju balansne odgovornosti iz podstavova 2.1. i 2.2. ovog člana na ograničeno vreme i u meri koja je neophodna za postizanje ciljeva demonstracije. Oslobođenje od ove obaveze određuje se odlukom Ministarstva, u skladu sa podrškom iz člana 10. stav 2. ovog zakona.

Član 15.

Otpremanje i ograničenje

1.Električnoj energiji koju proizvode Povlašćeni proizvođači garantuje se transparentan i nediskriminatorski pristup prenosnoj i distributivnoj mreži na osnovu tarifa koje usvaja Regulator.

2.Povlašćeni proizvođači imaju prednost prilikom otpremanja, podležući svim ograničenjima koja su uspostavljena isključivo u svrhu bezbednosti sistema, kako je utvrđeno tehničkim kodovima.

3.Operator sistema prenosa i Operator sistema distribucije ograničavaju električnu energiju koju proizvodi Povlašćeni proizvođač samo kao krajnju meru za održavanje bezbednosti rada sistema prenosa i/ili sistema distribucije.

4.Ako Operator sistema prenosa ili Operator sistema distribucije, zbog bezbednosti rada sistema prenosa i/ili sistema distribucije, potpuno ili delimično ograniče pristup sistemu za električnu energiju koju proizvodi Povlašćeni proizvođač, o tome obaveštavaju Povlašćenog proizvođača, Operatora obnovljive energije i Regulator, kao i o preduzetim korektivnim merama radi sprečavanja eventualnih neodgovarajućih ograničenja.

5.U roku od tri (3) meseca nakon stupanja na snagu ovog zakona, Regulator izrađuje metodologiju za određivanje ograničenog obima koji podleže pripadajućoj finansijskoj nadoknadi za ograničenje u okviru Šeme podrške.

Član 16.

Dizajn i sprovođenje procesa konkurentnog nadmetanja

1.Ministarstvo odvija i sprovodi proces konkurentnog nadmetanja u skladu sa članom 10. stav 5. ovog zakona, na osnovu zahteva u skladu sa članom 17. stav 2. ovog zakona.

2.Za svaki proces konkurentnog nadmetanja i u granicama ukupnog kapaciteta za koji se pruža podrška, Ministarstvo donosi odluku o pokretanju procesa konkurentnog nadmetanja i izradi neophodne dokumentacije.

3.Odluka Ministarstva za odvijanje procesa konkurentnog nadmetanja sadrži najmanje sledeće podatke:

3.1.vrstu ili vrste tehnologija iz obnovljivih izvora energije za koje je predviđena podrška;

3.2.ukupan instalirani kapacitet za koji je predviđena podrška;

3.3.utvrđivanje lokacije u javnoj svojini, uključujući podatke o postojećoj infrastrukturi ili o nespecifičnoj lokaciji;

3.4.vrstu ugovora o datoj podršci;

3.5.kalendar za ceo proces konkurentnog nadmetanja, kao i za realizaciju projekta za postrojenje;

3.6.zahtev za otkrivanje krajnjeg stvarnog vlasnika;

3.7.zahtevi koji obezbeđuju učešće ponuđača sa iskustvom u izgradnji postrojenja slične ili približne ugrađene tehnologije i kapaciteta i vešti da realizuju ulaganje u predviđenom roku;

3.8.zahtevi predviđeni Zakonom o sprečavanju pranja novca i bore protiv finansiranja terorizma;

3.9.rokovi i drugi zahtevi koji se primenjuju na proces konkurentnog nadmetanja.

4.Za svaku proces konkurentnog nadmetanja, Ministarstvo obrazuje Komisiju za ocenjivanje, koja čine jedan predstavnik Regulatora, jedan predstavnik Operatera obnovljive energije, jedan predstavnik resornog Ministarstva životne sredine i dva predstavnika Ministarstva, od kojih jedan vršiti dužnost predsedavajućeg. Ministarstvo pruža administrativnu podršku Komisiji za ocenjivanje.

5.U roku od tri (3) meseca nakon stupanja na snagu ovog zakona, Ministarstvo usvaja podzakonska akta kojima se utvrđuju proces konkurentnog nadmetanja, dizajn i postupak procesa konkurentnog nadmetanja, uključujući i postupak podnošenja elektronskih ponuda i relevantne dokumentacije, kao i detaljne uslove za kvalifikaciju, kao i prava i odgovornosti Komisije za ocenjivanje.

Član 17.

Minimalni zahtevi za kvalifikaciju

1.Svi ponuđači koji ispunjavaju minimalne zahteve za kvalifikaciju imaju mogućnost da podnesu ponude u procesu konkurentnog nadmetanja.

2.Minimalni uslovi za kvalifikaciju i druga tenderska dokumentacija objavljuju se javnom objavom

procesa konkurentnog nadmetanja.

3.Komisija za ocenjivanje ispituje svu dostavljenu dokumentaciju i odlučuje o ispunjenosti minimalnih uslova za kvalifikaciju svakog ponuđača.

Član 18.

Proces konkurentnog nadmetanja

1.Ponude se rangiraju prema ponuđenoj ceni.

2.Ponude koje premašuju maksimalnu fid-in premiju, fiksnu cenu ili fid-in tarifu biće isključene.

3.Jedinica za sprovođenje projekta za obnovljive izvore energije je odgovorna za pripremu neophodne dokumentaciju za obezbeđivanje uspešnog okončanja procesa konkurentnog nadmetanja.

4.Ministarstvo podzakonskim aktom uređuje proces konkurentnog nadmetanja.

Član 19.

Proces selekcije i pravo na žalbu

1.Po isteku roka za podnošenje ponuda, Komisija za ocenjivanje priprema listu ponuđača koji ispunjavaju uslove za kvalifikaciju, rangirajući ih od najniže cene do najviše ponuđene cene.

2.Proces selekcije za procenu ponude utvrđuje se podzakonskim aktom koji donosi Ministarstvo, shodno članu 16. stav 5. ovog zakona.

3.Kvota za određene tehnologije ispunjavaju se u zavisnosti od rangiranja Komisije za ocenjivanje. Kada se dostigne maksimalni kapacitet utvrđen kvotama, kvota se smatra ispunjenom a preostali ponuđači i/ili višak kapaciteta uspešnih ponuđača nemaju koristi od Šeme podrške.

4.Ako dva ili više ponuđača ponude istu cenu, a njihovi ponuđeni kapaciteti premašuju utvrđenu kvotu, kvota se raspoređuje ovim ponuđačima srazmerno ponuđenom kapacitetu svakog postrojenja.

5.Komisija za ocenjivanje obaveštava Ministarstvo o završetku procesa ocenjivanja i selekcije, navodeći poredničkog ponuđača ili ponuđače. Ministarstvo obaveštava poredničkog ponuđača ili ponuđače o narednim koracima i zahtevima u procesu.

6.Učesnik u procesu konkurentnog nadmetanja koji smatra da je oštećen povredom čl. 17, 18. i 19. ovog zakona i nezadovoljan obaveštenjem Ministarstva iz stava 5. ovog člana, ima pravo da izjavi žalbu Ministarstvu.

7.Odluka Ministarstva podleže preispitivanju od strane nadležnog suda na zahtev stranaka u postupku.

Član 20.

Sporazum o razvoju projekta

1.Nakon donošenja končane odluke o izboru uspešnog ponuđača, uspešni ponuđač potpisuje Sporazum o razvoju projekta sa ministrom Ministarstva u roku utvrđenom u dokumentaciji procesa konkurentnog nadmetanja. Minimalne uslove Sporazuma o razvoju projekta propisuje Ministarstvo podzakonskim aktom.

2.Sporazum o razvoju projekta dozvoljava ustupanje projekta trećem licu, pod uslovom da treće lice ispunjava minimalne uslove koje je ispunio porednički ponuđač, u vidu direktnog sporazuma ili drugih instrumenata zasnovanih na najboljim međunarodnim praksama.

3. Ako pobjednički ponuđač ne potpiše Sporazum o razvoju projekta u skladu sa stavom 1. ovog člana, pozivaju se sledeći ponuđači po redu da zaključe Sporazum o razvoju projekta po ceni koju je ponudio pobjednički ponuđač.

4. Povlašćeni proizvođač koji zaključi Sporazum o razvoju projekta prema ovom članu nije dužan da podnese zahtev za dobijanje ovlašćenja za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta u skladu sa zahtevima Zakona o energetsom regulatoru.

5. Povlašćeni proizvođač koji zaključi Sporazum o razvoju projekta dužan je da pribavi sve potrebne dozvole za izgradnju postrojenja u skladu sa važećim zakonodavstvom.

6. Dozvolu za proizvodnju energije Povlašćenom proizvođaču izdaje Regulator, ako je propisano Zakonom o energetsom regulatoru.

7. Ako ponuđač ne ispuní obaveze iz stava 5. ovog člana, Ministarstvo raskida Sporazum o razvoju projekta i pokreće garanciju za dobro izvršenje posla, kao što je propisano Sporazumom o razvoju projekta.

8. U roku od sedam (7) dana od izdavanja upotrebne dozvole Povlašćenom proizvođaču za postrojenje izabrano na osnovu procesa konkurentnog nadmetanja procesa, Ministarstvo izdaje potvrdu o završetku kojom se potvrđuje početak izvođenja projekta.

Član 21.

Ugovor o podršci

1. Ministarstvo u konsultaciji sa Regulatorom i Operaterom obnovljive energije izrađuje modele Ugovora o podršci za svaki proces konkurentnog nadmetanja i objavljuje ih kao deo dokumentacija za proces konkurentnog nadmetanja.

2. Operater obnovljive energije će čuvati sve detaljne evidencije u vezi sa podrškom pruženom u skladu sa ovim zakonom tokom trajanja Ugovora o podršci, i za dodatni period od deset godina, uključujući sve relevantne informacije koje dokazuju da su ispoštovani uslovi Ugovora o podršci. Regulator svake godine objavljuje detalje obračuna i plaćanja po Ugovoru o podršci.

3. Ministarstvo ima pravo da raskine Ugovor o podršci ako Povlašćeni proizvođač ne ispuní kriterijume utvrđene Ugovorom o podršci. U tom slučaju, Povlašćeni proizvođač gubi status Povlašćenog proizvođača, bez prava na povratí takav status za isto postrojenje.

Član 22.

Javna ulaganja i korišćenje javnog zemljišta

1. Odlukom Vlade i na predlog Ministarstva, novi proizvodni kapaciteti iz obnovljivih izvora energije mogu se razviti javnim ulaganjem ili javno-privatnim ko-ulaganjem koje se izvode u skladu sa zahtevima iz stava 3. člana 65. ovog zakona.

2. Kriterijumi i uslovi za sprovođenje postupaka za razvoj novih proizvodnih kapaciteta iz stava 1. ovog člana i vrstu Ugovora o podršci utvrđuju se odlukom Vlade kada se početak tenderskog postupka ovlasti u skladu sa stavom 3. člana 65. ovog zakona.

3. Izgradnja novih proizvodnih kapaciteta iz obnovljivih izvora energije na javnom zemljištu, izuzev prava stečenih na osnovu relevantnog Zakona o strateškim ulaganjima ili razvoj novih proizvodnih kapaciteta javnim ulaganjem iz stava 1. ovog zakona, zasniva se na proces konkurentnog nadmetanja koji je sproveo Ministarstvo, ili na osnovu saglasnosti Ministarstava ako ga grade javna preduzeća.

4. Ministarstvo, odlukom Vlade, stiče prava svojine ili prava korišćenja na lokacijama u javnoj svojini koje je Ministarstvo procenilo da imaju potencijal za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta

iz obnovljivih izvora energije putem procesa konkurentnog nadmetanja ili za izgradnju od strane javnog preduzeća, shodno stavu 1. ovog člana.

5.Ministarstvo ima pravo da Povlašćenom proizvođaču da u zakup javno zemljište na period naveden u dokumentaciji procesa konkurentnog nadmetanja, ali ne duže od četrdeset (40) godina.

6.Po isteku perioda Ugovora o podršci, iznos zakupnine će biti u skladu sa tržišnim uslovima.

7.Ministarstvo ima pravo da zahteva prenos projekta ili da zahteva stavljanje van funkcije postrojenja po isteku trajanja zakupa, kako je utvrđeno u dokumentaciji procesa konkurentnog nadmetanja.

Član 23.

Operater obnovljive energije

1.U roku od šest (6) meseci od stupanja na snagu ovog zakona, Ministarstvo, nakon konsultacija sa Regulatorom, predlaže Vladi da imenuje ili osnuje subjekt koji će dobiti ovlašćenja Operatera obnovljive energije.

2.Operater obnovljive energije je fizički primalac električne energije proizvedene od strane Povlašćenih proizvođača kojima se pruža podrška na osnovu SKE-a.

3.Operater obnovljive energije nasleđuje sve SKE koji su bili na snazi u vreme stupanja na snagu ovog zakona. Operater obnovljive energije će prodati električnu energiju kupljenu na osnovu SKE koji nemaju odredbu o konverziji u Ugovor o razlici za direktnu razliku na organizovanom tržištu čim ono bude u funkciji u skladu sa čl. 11. i 12. ovog zakona.

4.Operater obnovljive energije je homologna ugovorna strana Povlašćenih proizvođača za balansiranje plaćanja prema Ugovoru o podršci.

5.Operater obnovljive energije vodi javni registar Povlašćenih proizvođača u realnom vremenu, u kome se za svakog od njih prikazuje datoteka sa sledećim informacijama:

5.1.naziv i lokacija proizvođača energije iz obnovljivih izvora;

5.2.datum zaključenja Ugovora o podršci, oblik i nivo podrške;

5.3.pružena podrška od datuma prijema u Šemu podrške;

5.4.datum završetka perioda podrške.

6.Operater obnovljive energije upravlja Fondom podrške energiji iz obnovljivih izvora radi pokrivanja troškova Šeme podrške, posebno:

6.1.plative razlike između fiksne cene i referentne cene za Povlašćene proizvođače kojima je data podrška prema Ugovoru o razlici i isplate premija za Povlašćene proizvođače kojima je data podrška prema Ugovoru o premiji;

6.2.plative razlike između fiksne cene i referentne cene za Povlašćene proizvođače kojima je data podrška prema Sporazumu o kupovini energije, na osnovu fid-in tarife;

6.3.troškovi za pokrivanje debalansa za Povlašćene proizvođače koji su delimično oslobođeni balansne odgovornosti; i

6.4.svakodnevni operativni troškovi i troškovi održavanja Operatora obnovljive energije, uključujući, ali ne ograničavajući se na, troškove finansiranja, pristupa tržištu, obrtni kapital i troškove održavanja rezervi za obezbeđivanje kontinuirane finansijske likvidnosti i solventnosti

Fonda podrške energiji iz obnovljivih izvora.

7.Regulator odlukom utvrđuje odgovornosti Operatera obnovljive energije, uključujući i proces obračuna i sistematskog ažuriranja Fonda podrške energiji iz obnovljivih izvora.

Član 24.

Fond podrške obnovljivoj energiji

1.Troškovi Šeme podrške i Operatera obnovljive energije pokrivaju se preko Fonda podrške energiji iz obnovljivih izvora koji čine naplaćena sredstva u okviru Obaveza obnovljive energije.

2.Sredstva od Obaveze obnovljive energije obračunavaju se prema metodologiji koju je izradio i usvojio Regulator.

3.Sredstva od Obaveze obnovljive energije naplaćuju se od svih dobavljača koji snabdevaju krajnje potrošače na mesečnoj osnovi i obračunava se po utrošenom kWh.

4.U interesu podrške i garantovanja finansijske održivosti Fonda podrške energiji iz obnovljivih izvora, Operator obnovljive energije zahteva od svih snabdevača da obezbede odgovarajući instrument obezbeđenja plaćanja koji se aktivira u slučaju da snabdevač ne ispuni svoje obaveze plaćanja prema Operateru obnovljive energije.

5.Krajnji potrošač je oslobođen plaćanja Obaveze obnovljive energije pod uslovom:

5.1.da je kupio Garancije porekla koje pokrivaju svu njegovu potrošnju; i

5.2.da sopstvenu potrošnja snabdeva putem kupoprodajnog ugovora sa proizvođačem energije iz obnovljivih izvora kome nije data podrška prema ovom zakonu.

6.Regulator usvaja metodologiju za omogućavanje instrumenata likvidnosti u cilju obezbeđivanja neophodnih sredstava za normalno finansijsko poslovanje Fonda podrške energiji iz obnovljivih izvora.

Član 25.

Zajedničke šeme podrške

1.Vlada, na predlog Ministarstva, može odlučiti da se šema podrške spoji ili delimično uskladi Šemu podrške sa šemom podrške jedne ili više Strana Energetske zajednice.

2.U takvim slučajevima, određena količina energije iz obnovljivih izvora proizvedena na teritoriji Strane učesnice Energetske zajednice biće uračunata u udeo obnovljive energije u Republici Kosovo, ili obrnuto, pod uslovom da:

2.1.se vrši statistički prenos određenih količina energije iz obnovljivih izvora iz jedne zemlje u drugu, u skladu sa zakonodavstvom Energetske zajednice o statističkom prenosu transponovanom u podzakonskom aktu; ili

2.2.se utvrdi pravilo raspodele količina energije iz obnovljivih izvora između njih, o čemu je obavešten Sekretarijat Energetske zajednice, najkasnije tri (3) meseca po isteku prve godine u kojoj stupa na snagu.

3.U roku od tri (3) meseca po isteku svake godine u kojoj je dala obaveštenje shodno podstavu 2.2. ovog člana, Vlada izdaje obaveštenje u kojem prikazuje ukupnu količinu električne energije ili energije za grejanje ili hlađenje proizvedene tokom godine iz obnovljivih izvora i koji podležu pravilu raspodele.

4. Za obračun delova obnovljive energije prema ovom zakonu, količina električne energije ili energije za grejanje ili hlađenje iz obnovljivih izvora prikazana u stavu 3. ovog člana, preraspoređuje se između uključenih strana putem pravila za prikazivanje raspodele.

Član 26.

Postojeći proizvođači obnovljive energije

1. Odredbe ovog zakona ne utiču negativno na prava proizvođača energije iz obnovljivih izvora, kojima je data podrška u okviru šema podrške kreiranih pre stupanja na snagu ovog zakona.

2. Pravno ili fizičko lice koje ima važeći Sporazum o kupovini energije zaključen sa operaterom tržišta električne energije, prema šemi fid-in tarifa za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije ili drugih vidova podrške, a koji je na snazi u vreme stupanja na snagu ovog zakona, nije prihvatljiv za podršku prema odredbama ovog zakona za isto postrojenje za koje postoji podrška.

3. Postojeći ugovori na osnovu kojih se pruža podrška prema Šemama podrške ustanovljenim pre stupanja na snagu ovog zakona, nastaviće da se sprovode u skladu sa dogovorenim uslovima, zadržavajući ekonomske i tehničke uslove postojećeg ugovora. Operater obnovljive energije prodaje električnu energiju ovih Povlašćenih proizvođača na nacionalnom dan unapred tržištu.

4. Postojeći ugovori na osnovu kojih se pruža podrška po Šemama podrške ustanovljenim pre stupanja na snagu ovog zakona, mogu se, na osnovu volje proizvođača, pretvoriti u Ugovor o razlici sa Operaterom obnovljive energije, pri čemu Povlašćeni proizvođači prodaju svoju energiju direktno na nacionalnom dan unapred tržištu i balansiraju promenljivu premiju sa Operaterom obnovljive energije. Ako se takvi ugovori pretvore u Ugovore o razlici, podrška pružena pre stupanja na snagu ovog zakona prestaje.

Član 27.

Publikacija i transparentnost

1. Ministarstvo akcionom planu za obnovljive izvore energije propisanim u stavu 2. člana 7. ovog zakona prikazuje raspodelu podrške koja se očekuje do postizanja nacionalnog cilja.

2. Plan iz stava 1. ovog člana se revidira odražavajući najnovija dešavanja na tržištu ili očekivanu raspodelu podrške.

3. Ministarstvo na godišnjoj osnovi objavljuje informacije o prethodnim procesima konkurentnog nadmetanja, uključujući i stepen realizacije projekta.

POGLAVLJE IV.

POTROŠAČI SOPSTVENE OBNOVLJIVE ENERGIJE

Član 28.

Prava i obaveze potrošača sopstvene obnovljive energije

1. Svaki krajnji potrošač će imati pravo da izgradi postrojenje sopstvene potrošnje iz obnovljivih izvora i da postane potrošač sopstvene energije iz obnovljivih izvora pod sledećim uslovima:

1.1. postrojenje potrošača sopstvene sa obnovljivim izvorima je povezano sa internim instalacijama;

1.2. ukupan instalirani kapacitet postrojenja potrošača sopstvene obnovljive energije jednak je ili manji od ugovorenog priključnog kapaciteta potrošača, uzimajući u obzir da maksimalni dozvoljeni kapacitet postrojenja potrošača sopstvene obnovljive energije ograničava operater sistema distribucije ili prenosa za određena područja i određene vremenske periode, zbog

tehničkih uslova mreže u tim područjima. Regulator prati ove slučajeve i srodne aktivnosti koje preduzima operater mreže u cilju rešavanja ovih ograničenja, i odgovoran je za rešavanje sporova između operatera mreže i potrošača sopstvene obnovljive energije;

1.3.godišnja količina viška energije koju ubacuje u mrežu potrošača sopstvene energije mora biti manja od količine električne energije povučene iz mreže u istom periodu. Ako je električna energija ubrizgana u mrežu u periodu od dvanaest (12) meseci veća od količine utrošene u istom periodu, ne nadoknađuje se deo viška električne energije koji premašuje utrošenu električnu energiju. Regulator određuje od kog datuma počinje period od dvanaest (12) meseci.

2.Svaki potrošač sopstvene obnovljive energije, bilo da je vlasnik ili zakupac imovine, ima pravo da:

2.1.proizvodi električnu energiju iz obnovljivih izvora za sopstvenu potrošnju i uskladišti i prodaje viškove samoproizvedene električne energije iz obnovljivih izvora, pod uslovom da za nedomaćinskog potrošača sopstvene obnovljive energije, ove delatnosti ne predstavljaju njegovu glavnu poslovnu ili profesionalnu delatnost. Ovo pravo se ostvaruje bez:

2.1.1.diskriminatorskih i nesrazmernih postupaka i tarifa, poreza i dažbina, kao i mrežnih tarifa koje ne odražavaju troškove, u odnosu na električnu energiju koju troši iz mreže ili ubrizgava u mrežu;

2.1.2.diskriminatorskih i nesrazmernih postupaka, kao i svih tereta ili tarifa u vezi samoproizvedene električne energije iz obnovljivih izvora koja ostaje u njegovim prostorijama;

2.2.instalira, poseduje i upravlja sistemima za skladištenje električne energije u kombinaciji sa instalacijama koje proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora za sopstvenu potrošnju, a da nije primoran da plaća dvostruku tarifu, uključujući tarife mreže za uskladištenu električnu energiju koja ostaje u njegovim prostorijama. Sistem za skladištenje električne energije u okviru instalacije potrošača sopstvene obnovljive energije će:

2.2.1. se puniti električnom energijom samo iz postrojenja samoproizvodnje iz obnovljivih izvora;

2.2.2. biti zabranjeno punjenje iz mreže, što će se prema relevantnom zakonodavstvu smatrati neovlašćenim korišćenjem električne energije.

2.3. zadržati svoja prava i obaveze kao krajnjeg potrošača, uključujući zaštitne mere i promenu snabdevača;

2.4. prihvatiti naknadu, uključujući i kroz Šema podrške, gde je primenljivo, za samoproizvedenu električnu energiju iz obnovljivih izvora koju ubacuje u mrežu, koja odražava tržišnu vrednost te električne energije i koji može uzeti u obzir dugoročnu vrednost za mrežu, životnu sredinu i društvo;

2.5. sklopiti ugovor o snabdevanju sa svojim snabdevačem, u skladu sa šemom podrške koju je odobrio Regulator, ili sklopiti ugovor o snabdevanju sa svojim snabdevačem pod obostrano dogovorenim uslovima u vezi sa snabdevanjem i ubrizgavanjem električne energije;

2.6. zajednički obavlja poslove iz podstavova 2.1, 2.2, 2.3, 2.4. i 2.5. ovog člana na osnovu sporazuma između krajnjih potrošača ako se nalaze u istoj zgradi, uključujući višestambene zgrade, i organizuju međusobnu podelu električne energije iz obnovljivih izvora koja se proizvodi na njihovoj lokaciji ili na njihovim lokacijama; ne dovodeći u pitanje tarife mreže i bilo kakav teret, tarife, naknade, plaćanja i takse koji se primenjuju na svakog potrošača sopstvene energije iz obnovljivih izvora.

3. Potrošač sopstvene obnovljive energije je dužan da:

- 3.1. bude registrovan kao krajnji potrošač, ako u vreme podnošenja prijave nije krajnji potrošač;
- 3.2. dobije ovlašćenje Regulatora za instaliranje postrojenja potrošača sopstvene obnovljive energije, ako se takvo ovlašćenje zahteva Zakonom o energetskom regulatoru;
- 3.3. se snabdeva električnom energijom sa istog mernog mesta preko kojeg kupuje električnu energiju;
- 3.4. obezbedi da su sve unutrašnje instalacije proizvodnog postrojenja obnovljive energije u skladu sa relevantnim zakonodavstvom Kosova i važećim tehničkim standardima;
- 3.5. redovno obaveštava o električnoj energiji proizvedenoj u postrojenju potrošača sopstvene obnovljive energije i utrošenoj električnoj energiji. Regulator podzakonskim aktima utvrđuje nosioca odgovornog za prikupljanje podataka, format, periode i rokove za izveštavanje;
- 3.6. ispunjava sve tehničke uslove koje utvrdi Regulator u vezi sa dodatnim mernim uređajima u slučaju utvrđenom prema ovom članu.

4. Regulator osmišljava specifične metodologije za nadoknadu troškova operatera mreže nastalih od potrošača sopstvene obnovljive energije, uključujući specifična naknade ili tarife za potrošače sopstvene obnovljive energije, kao posebnu podkategoriju korisnika mreže, da bi se maksimizirala podrška za mrežu s jedne strane, i da bi se ublažili rizici povezanih sa odrazom troškova i povratom.

Član 29.

Instalacija tehnologije obnovljive energije u višestambenim zgradama

1. Potrošači sopstvene obnovljive energije nastanjeni u istoj zgradi, uključujući i stambene komplekse, imaju pravo da:

1.1. proizvode obnovljivu energiju, uključujući i za sopstvenu potrošnju, uskladištiti i prodavati višak električne energije iz obnovljivih izvora, uključujući količinu prema Sporazumima o kupovini obnovljive energije i preko dobavljača električne energije i, da nisu predmet:

1.1.1. diskriminatorskih ili nesrazmernih postupaka i tarifa, kao i tarifa mreže koje ne odražavaju trošak koji se odnosi na električnu energiju koju troše ili ubrizgavaju u mrežu;

1.1.2. diskriminatorskih ili nesrazmernih postupaka i svih tarifa ili tereta u vezi sa njihovom sopstvenom proizvodnjom energije iz obnovljivih izvora energije koja ostaje u njihovim objektima.

1.2. instaliraju i rukovode sistemima za skladištenje električne energije u kombinaciji sa instalacijama koje proizvode obnovljivu električnu energiju za sopstvenu potrošnju bez nameta dvostrukih tarifa, uključujući tarife mreže, za uskladištenu električnu energiju koja ostaje u njihovim objektima;

1.3. da zadrže svoja prava i obaveze kao krajnji potrošači;

1.4. da dobiju nadoknadu, uključujući i kroz šeme podrške, gde je primenljivo, za samoproizvedenu električnu energiju iz obnovljivih izvora koju ubrizgavaju u mrežu, koja odražava tržišnu vrednost te električne energije i uzima u obzir njenu dugoročnu vrednost za mrežu, životnu sredinu i društvo.

2. Potrošačima sopstvene obnovljive energije je dozvoljeno da organizuju međusobnu raspodelu

energije iz obnovljivih izvora koja se proizvodi na njihovoj lokaciji ili lokacijama, ne dovodeći u pitanje tarife mreže i druge relevantne tarife, takse i namete koje se primenjuju na svakog potrošača sopstvene obnovljive energije.

3. Potrošači sopstvene obnovljive energije u višestambenim zgradama su organizovani u skladu sa zahtevima zakona o stambenim zgradama u susvojini.

4. Regulator utvrđuje neophodne kriterijume za ugradnju postrojenja potrošača sopstvene obnovljive energije koje se nalaze u istoj zgradi, uključujući i stambene komplekse.

Član 30.

Šeme podrške za potrošače sopstvene obnovljive energije

1. Regulator, podzakonskim aktima, utvrđuje šeme za neto naplatu dostupne potrošačima sopstvene obnovljive energije, uključujući i Prag, koji se zasnivaju na sledećim načelima:

1.1. snabdevači koji snabdevaju potrošače sopstvene obnovljive energije dužni su da zaključe ugovor o snabdevanju u skladu sa kriterijumima i uslovima utvrđenim podzakonskim aktima iz stava 1. ovog člana, i da dobijaju sav višak električne energije od potrošača sopstvene obnovljive energije;

1.2. potrošači sopstvene obnovljive energije imaju pravo na naknadu viška električne energije putem novčanog kredita u evrima koji se obračunava na osnovu neto vrednosti električne energije povučene iz mreže i vrednosti ubrizgane električne energije u mrežu u obračunskom periodu koji će se uzeti u obzir prilikom pripreme računa za električnu energiju od strane snabdevača;

1.3. ako je novčani kredit iz podstava 1.2. ovog člana veći od vrednosti energetske komponente povučene iz mreže za isti obračunski period, iznos kredita u evrima se prenosi u naredni obračunski period. Novčani kredit mora koristiti potrošač sopstvene obnovljive energije u određenom periodu ne dužem od godinu dana, u suprotnom je nevažeći.

2. Regulator:

2.1. utvrđuje prag;

2.2. utvrđuje cene i/ili metodologiju za utvrđivanje novčane vrednosti viška energije ubrizgane u mrežu za svaki tarifni period. Ove cene i/ili metodologije će se periodično revidirati, najmanje svake dve (2) godine;

2.3. utvrđuje trajanje perioda u kojem monetarni kredit koristiti potrošač sopstvene obnovljive energije;

2.4. utvrđuje postupke za primenu šeme neto fakturisanja;

2.5. utvrđuje period tokom kojeg potrošač sopstvene obnovljive energije ima pravo da koristi šemu neto fakturisanja.

3. Na mestu priključka potrošača sopstvene obnovljive energije, relevantni operater mreže će ugraditi dvosmerno brojilo koje zasebno beleži električnu energiju ubačenu u mrežu i utrošenu električnu energiju iz mreže. U potrošača sopstvene obnovljive energije koji zajednički deluju, broj i vrsta mernih uređaja utvrđuju se podzakonskim aktima iz stava 1. ovog člana.

4. Potrošač sopstvene obnovljive energije učestvuje u balansnoj grupi svog snabdevača.

5. Regulator usvaja posebna pravila izveštavanja za potrošače sopstvene obnovljive energije, koja

sadrže najmanje sledeće zahteve i načela:

5.1.potrošač sopstvene obnovljive energije, sami ili preko operatera mreže, dostavlja podatke o proizvedenoj i utrošenoj električnoj energiji:

5.2.količina proizvedene i utrošene električne energije od strane potrošača sopstvene obnovljive energije iz kategorije domaćinstava i potrošača sopstvene obnovljive energije koji deluju zajedno, procenjuje se na osnovu metodologije koju utvrđuje Regulator;

5.3.podaci iz podstavova 5.1. i 5.2. ovog člana uključuju se prilikom obračuna udela obnovljive energije u bruto finalnoj potrošnji energije.

6.Opštine su dužne da usaglasе postojeće i/ili nove propise koje se odnose pojednostavljene postupke za dobijanje potrebne dozvole za ugradnju opreme potrošača sopstvene obnovljive energije.

7.Regulator izrađuje i usvaja podzakonski akt kojim utvrđuje kriterijume i uslove za ugradnju opreme potrošača sopstvene obnovljive energije iznad Praga.

Član 31.

Potrošači sopstvene energije

1.Regulator usvaja pravila za davanje ovlašćenja potrošače sopstvene energije koji koriste obnovljive izvore i povezivanje na mrežu, na osnovu sledećih kriterijuma:

1.1.postupci davanja ovlašćenja moraju biti jasni, jednostavni, sveobuhvatni, transparentni, srazmerni i efikasni na različitim upravnim nivoima i nadležnim organima, uključujući komunikaciju preko jedinstvene kontakt tačke;

1.2.postupci za domaćinstva su pojednostavljeni kako bi se omogućio završetak u roku od trideset (30) dana od podnošenja zahteva Regulatoru.

2.Regulator kreira registar potrošača sopstvene obnovljive energije, koji, između ostalog, uključuje sledeće informacije:

2.1.ime i adresu potrošača sopstvene energije;

2.2.kategorija potrošača;

2.3.vrsta tehnologije koja se koristi u postrojenju potrošača sopstvene obnovljive energije;

2.4.lokacija postrojenja potrošača sopstvene obnovljive energije;

2.5.instalirani kapacitet postrojenja potrošača sopstvene obnovljive energije;

2.6.ugovoreni kapacitet priključka potrošača.

3.Operater mreže usvaja pojednostavljene postupke u pogledu tehničkih preduslova za priključenje na mrežu.

4.Opština izdaje relevantnu saglasnost ili dozvolu za ugradnju u skladu sa važećim zakonodavstvom.

5.U roku od devet (9) meseci od stupnja na snagu ovog zakona, operater sistema identifikuje potrošače sa postrojenjima samoprodukcije iza brojala koje su funkcionalne, ali nisu registrovane u bazi podataka Regulatora. Spisak takvih identifikovanih potrošača dostavlja se Regulatoru.

6.Svi potrošači koji su ugradili tehnologiju zasnovanu na obnovljivoj energiji za samoproizvodnju iza brojila koji su aktivni u vreme stupanja na snagu ovog zakona, dužni su da se registruju kod Regulatora u razumnom roku koji odredi Regulator.

7.Potrošači koji ugrađuju postrojenja samoproizvodnje iza brojila kapaciteta do jednog (1) MW obaveštavaju Regulatora u roku koji odredi Regulator.

8.Potrošači koji ugrađuju postrojenja samoproizvodnje iza brojila kapaciteta preko jednog (1) MW, podnose zahtev Regulatoru za dobijanje ovlašćenja za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta.

9.Potrošači koji ugrađuju postrojenja samoproizvodnje iza brojila, a ne obaveste Regulator shodno st. 7. i 8. ovog člana, biće kažnjeni od strane Regulatora novčanom kaznom u iznosu:

9.1.od trista (300) evra do devetsto (900) evra, fizičko lice i odgovorno lice pravnog lica; i

9.2.od hiljadu (1.000) evra do tri hiljade (3.000) evra, fizičko lice koje se bavi individualnim preduzetništvom i pravno lice.

POGLAVLJE V. ZAJEDNICE OBNOVLJIVE ENERGIJE

Član 32.

Članovi ili akcionari Zajednica obnovljive energije

1.Zajednicu obnovljive energije čine članovi ili akcionari, organizovani u obliku poslovno sposobne organizacije u skladu sa Zakonom o privrednim društvima ili Zakonom o slobodi udruživanja u nevladine organizacije i njihovom osnivačkom aktu.

2.Zajednice obnovljive energije izvora imaju osnovnu svrhu zadovoljavanja potreba sopstvene potrošnje svojih članova ili akcionara, kao i doprinos poboljšanju životne sredine i društvenoj koristi svojih članova ili akcionara.

3.Članovi ili akcionari Zajednice obnovljive energije mogu biti fizička lica, MMSP, opštine i potrošači, uključujući domaćinstva sa niskim ili ugroženim prihodima.

4.Učešće u bilo kojoj Zajednici obnovljive energije je dobrovoljno i otvoreno. Svako lice ili subjekt iz stava 3. ovog člana ima pravo da se pridruži Zajednici obnovljive energije ili da je napusti, u skladu sa relevantnim uslovima utvrđenim važećim zakonodavstvom. Prema njima se ne mogu primeniti diskriminatorni postupci koji sprečavaju njihovo učešće u ili istupanje iz Zajednice obnovljive energije.

5.MMSP mogu učestvovati u Zajednici obnovljive energije, pod uslovom da njihovo učešće nije njihova primarnu poslovna ili profesionalna delatnost, a njihovo učešće ne prelazi deset odsto (10%) udela svih članova i akcionara te Zajednice obnovljive energije.

6.Članovi Zajednice obnovljive energije zadržavaju svoja prava i obaveze kao krajnji potrošači, uključujući slobodnu promenu snabdevača.

7. U meri u kojoj je to tehnički moguće, i na osnovu uzajamnog priznanja, Zajednica obnovljive energije omogućava prekogranično učešće članova ili akcionari Zajednice.

Član 33.

Upravljanje Zajednicama obnovljive energije

1.Zajednica obnovljive energije razvija, ulaže i sprovodi projekte za obnovljive izvore energije i energetske efikasnost.

2.Zajednica obnovljive energije je samostalno pravno lice, koje postupa u svoje ime i ostvaruje prava i predmet obaveza, nezavisno od svojih članova i akcionara. Zajednicu obnovljive energije efektivno kontrolišu akcionari ili članovi koji se nalaze u blizini energetske projekta iz obnovljivih izvora koji su vlasništvo tog pravnog lica i koje ono razvija.

3.Efektivna kontrola, kao što je propisano u stavu 2. ovog člana, vrši se u skladu sa važećim zakonodavstvom.

4.Regulator donosi podzakonski akt koji utvrđuje pravila za ovlašćenje, uslove rada, postupke registracije i način vođenja registra Zajednica obnovljive energije. Zajednice obnovljive energije koriste prava koja su data u Poglavlju V. ovog zakona.

Član 34.

Prava i obaveze Zajednica obnovljive energije

1.Zajednice obnovljive energije imaju pravo:

1.1.da proizvode, troše, skladište i prodaju energiju iz obnovljivih izvora, uključujući kroz Sporazume o kupovini obnovljive energije;

1.2.da dele među članovima i akcionarima Zajednice obnovljive energije energiju koju proizvode proizvodne jedinice u vlasništvu te Zajednice obnovljive energije, na osnovu sporazuma o podeli između članova ili akcionara Zajednice obnovljive energije;

1.3.da imaju pristup svim relevantnim energetske tržištima, direktno ili putem agregacije na ne diskriminatorski način u skladu sa Zakonom o električnoj energiji.

1.4.u slučajevima kada proizvode električnu energiju, tretiraju se na sličan način kao i kategorija potrošača sopstvene energije, u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima.

2.Zajednice obnovljive energije mogu imati koristi od Šema podrške u skladu sa pravilima i tehničkim standardima bezbednosti sistema. Način korišćenja šeme podrške utvrđuje se podzakonskim aktom koji usvaja Regulator.

3.Zajednice obnovljive energije podležu odredbama koje se primenjuju na delatnosti koje obavljaju, uključujući ovlašćenje i licenciranje u skladu sa uslovima propisanim Zakonom o energetske regulatoru.

4.Zajednice obnovljive energije podležu tarifama mreže koje odražavaju troškove koje je utvrdio Regulator, kao i relevantne tarife, naknade i takse.

5.Zajednice obnovljive energije tretiraju se na nediskriminatorski način u odnosu na njihove delatnosti, prava i obaveze kao u krajnje potrošače, proizvođače ili snabdevače.

6.Zajednica obnovljive energije ima članstvo od najmanje deset (10) članova ili akcionara, čija se udaljenost od postrojenja uređuje podzakonskim aktom. Ne više od deset odsto (10%) članova ili akcionara može biti u vlasništvu MMSP-a.

7.Regulator usvaja podzakonski akt koji precizira prava i obaveze operatora sistema distribucije, snabdevača i drugih učesnika na tržištu u vezi sa priključenjem, podelom energije, merenjem, balansnom odgovornošću, fakturisanjem, nadoknadom i drugim pitanjima od značaja za rad Zajednica obnovljive energije.

Član 35.**Uklanjanje barijera i politika za omogućavanje Zajednica obnovljive energije**

1.Regulator procenjuje postojeće barijere i potencijal za razvoj Zajednica obnovljive energije u Republici Kosovo. Procena je deo izveštaja o napretku u skladu sa obavezama iz Ugovora o Energetskoj zajednici.

2.Procena iz stava 1. ovog člana obuhvata ocenu:

2.1.postojećeg stanja, potencijala i razvoja Zajednica obnovljive energije;

2.2.postojanja neopravdanih barijera i ograničenja za dalji razvoj Zajednica obnovljive energije;

2.3.predloga izmena i dopuna.

3.Regulator pruža javnim organima vlasti regulatornu podršku za izgradnju kapaciteta kako bi se omogućilo uspostavljanje Zajednica obnovljive energije.

POGLAVLJE VI.**PRIKLJUČENJE NA MREŽU I OBAVEZE OPERATERA MREŽE****Član 36.****Priključenje na mrežu**

1.Operateri mreže su dužni, u skladu sa važećim zakonodavstvom i ovim zakonom da razvijaju mrežnu infrastrukturu i pametne mreže kako bi omogućili bezbedan rad energetskog sistema, posebno u pogledu daljeg razvoja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije, u skladu sa odredbama Zakona o električnoj energiji.

2.Operateri mreže dužni su da preduzmu sve potrebne korake da omoguće pristup i obezbede uslove za priključenje na mrežu proizvođača obnovljive energije, Zajednica obnovljive energije i Potrošača sopstvene obnovljive energije na osnovu Mrežnog kodeksa za prenos i metodologije taksi za priključak na prenosnu mrežu, i Mrežnog kodeksa za distribuciju i metodologije taksi za sistem distribucije p, koje usvaja Regulator u skladu sa ovim zakonom, Zakonom o energetici i Zakonom o električnoj energiji.

3.Proces priključenja se zasniva na objektivnim, transparentnim i nediskriminatornim kriterijumima, i bez dodatnog upravnog tereta, uvek imajući u vidu bezbedan i pouzdan rad sistema za prenos i distribuciju.

4.Prilikom utvrđivanja uslova za pristup mreži, te nakon što su uzeti u obzir planovi Ministarstva za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta iz obnovljivih izvora energije na osnovu procesa konkurentnog nadmetanja i planova javnih ulaganja ili javno-privatnog ko-ulaganja, Operateri mreže stavljaju na raspolaganje maksimalni kapacitet sistema, pod uslovom da se poštuju važeći bezbednosni standardi i potreba za bezbednim radom sistema.

5.Operater mreže pruža novom proizvođaču obnovljive energije, Zajednici obnovljive energije ili potrošaču sopstvene obnovljive energije, koji želi da se priključi na sistem, sledeće podatke:

5.1.tehničku informaciju o priključenju na mrežu, sveobuhvatnu i detaljnu procenu troškova vezanih za priključenje, uključujući tačku priključka koja ima najpovoljnije uslove u pogledu cene i udaljenosti do mreže, uzimajući u obzir moguća ograničenja mreže;

5.2.rok za prijem i obradu zahteva za priključenje na mrežu prema naponskim nivoima

uključujući sveobuhvatnu i detaljnu procenu troškova vezanih za priključenje i validnost ponude u skladu sa metodologijama priključenja koje su pripremili operatori mreže;

5.3.indikativni vremenski raspored za svako predloženo priključenje na mrežu, i za koji operator mreže određuje tarifu koja odražava njegove razumne troškove u skladu sa relevantnom metodologijom odobrenom od strane Regulatora.

Član 37.

Jednostavni postupak obaveštavanja

1.Operator sistema distribucije predlaže a Regulator usvaja jednostavni postupak za priključenje na mrežu potrošača sopstvene obnovljive energije i demonstrativne projekte, električne snage do pedeset (50) kW ili manje, pod uslovom da se održava stabilnost, pouzdanosti bezbednost mreže.

2.Operator sistema distribucije, u roku od trideset (30) dana od dana podnošenja zahteva, usvaja ili odbija traženo priključenje na mrežu, ili predloži alternativnu tačku priključenja na mrežu na osnovu opravdanih bezbednosnih zabrinutosti ili tehničke nekompatibilnosti komponenta sistema.

Član 38.

Cena za priključenje na mrežni sistem i proširenje kapaciteta

1.Proizvođač obnovljive energije, Zajednica obnovljive energije ili potrošač sopstvene obnovljive energije pokriva troškove priključne tačke, uključujući izgradnju i ugradnju neophodne merne opreme za evidentiranje isporučene i primljene električne energije, potencijalne troškove ojačanja mreže, te je odgovoran za sve promene po ovim pitanjima.

2.Ako, nakon odobrenja priključka, Operator mreže izvrši izmene na priključnoj tački ili na mernoj opremi, onda operator snosi i odgovarajuće troškove. Operator mreže pokriva troškove optimizacije, jačanja i proširenja sistema distribucije u skladu sa odgovarajućom metodologijom taksi za priključak koji je odobrio Regulator.

POGLAVLJE VII.

PROMOCIJA KORIŠĆENJA ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA ZA GREJANJE I HLAĐENJE

Član 39.

Povećanje udela obnovljive energije u sektoru grejanja i hlađenja

1.Udeo obnovljive energije u sektoru grejanja i hlađenja računa se u skladu sa indikativnom putanjom koju je usvojilo Ministarstvo.

2.Ministarstvo ocenjuje potencijal energije iz obnovljivih izvora i otpadne toplote u hladnoće. Ova procena, kada je prikladno, uključuje prostornu analizu područja pogodnih za postrojenje niskog ekološkog rizika i potencijala za male domaćinske projekte, kao i uključena je u sveobuhvatnu procenu prema Zakonu o energetske efikasnosti i prema potrebi u naknadnim ažuriranjima sveobuhvatnih procena.

Član 40.

Mere za povećanje udela obnovljivih izvora energije u sektoru grejanja i hlađenja

1.Ministarstvo podzakonskim aktom, u roku od šest (6) meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, utvrđuje mere za podsticanje razvoja energije iz obnovljivih izvora u sektoru grejanja i hlađenja, istovremeno obezbeđujući da sistemi centralnog grejanja i hlađenja doprinose indikativnoj putanji iz stava 1. člana 39. ovog zakona.

2.Mere predviđene ovim članom imaju za cilj da daju prioritet najboljim dostupnim tehnologijama, dostupnim svim potrošačima, posebno onima u domaćinstvima sa niskim prihodima ili ugroženim kategorijama.

3.Mere utvrđene ovim članom donose se na osnovu objektivnih i nediskriminatorskih kriterijuma i u skladu sa zahtevima Zakona o državnoj pomoći.

4.Ministarstvo utvrđuje podsticajne mere za ugradnju efikasnih sistema grejanja i hlađenja sa obnovljivim izvorima i za zamenu postrojenja za grejanje na bazi fosilnih materijala u zgradama. U cilju zamene postrojenja za grejanje na bazi fosilnih materijala, Ministarstvo vodi inventar takvih postrojenja.

5.Ministarstvo utvrđuje podsticajne mere za korišćenje obnovljive energije ili toplote od ostataka u industrijskim procesima grejanja i hlađenja.

6.Ministarstvo utvrđuje nadležno telo za obuku i sertifikaciju instalatera tehnologija obnovljive energije, i to kotlova i malih peći na biomasu, solarno fotonaponske i solarno termalne sisteme, plitke geotermalne sisteme i toplotne pumpe.

7.Proizvođač energije za grejanje ili hlađenje iz obnovljivih izvora energije može steći pravo na korišćenje subvencija za kupovinu opreme koja se koristi za proizvodnju energije za grejanje ili hlađenje iz obnovljivih izvora energije, u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima.

Član 41.

Centralno grejanje ili hlađenje

1.Operator toplotnog sistema priključuje snabdevače energije iz obnovljivih izvora i ostataka toplotne energije i kupuje grejanje ili hlađenje iz obnovljivih izvora energije i otpadne toplote i hladnoće od snabdevača kao trećih lica.

2.Operator toplotnog sistema može odbiti priključenje i kupovinu grejanja ili hlađenja od trećeg snabdevača ako:

2.1.sistemu nedostaje potreban kapacitet zbog drugih snabdevanja od otpadne toplote i hladnoće iz obnovljivih izvora energije ili grejanja ili hlađenja proizvedenog visoko-efikasnom kogeneracijom;

2.2.grejanje ili hlađenje od trećih snabdevača ne ispunjava tehničke parametre neophodne za priključivanje i obezbeđivanje pouzdanog i bezbednog rada sistema centralnog grejanja i hlađenja;

2.3.Operator toplotnog sistema može pokazati da bi obezbeđivanje pristupa dovelo do prekomernog povećanja troškova grejanja ili hlađenja za krajnje potrošače u poređenju sa troškovima korišćenja glavnog lokalnog snabdevanja grejanjem ili hlađenjem sa kojim bi konkurisao obnovljivi izvor ili otpadna toplota i hladnoća.

3.Ako Operator toplotnog sistema odbije priključenje snabdevača grejanja ili hlađenja iz stava 2. ovog člana, isti dostavlja snabdevaču kao trećem licu i Regulatoru relevantne podatke o razlozima odbijanja, kao i uslove koji moraju biti ispunjeni i mere koje se moraju preduzeti u sistemu da bi se omogućilo priključenje.

4.Operator toplotnog sistema opisuje i objavljuje na svom veb-sajtu uslove i postupke za priključenje i kupovinu grejanja ili hlađenja prema ovom članu, po odobrenju Regulatora.

Član 42.

Prava potrošača centralnog grejanja i hlađenja

1.Snabdevači centralnog grejanja i hlađenja na svom veb-sajtu, na godišnjem računu, ili na zahtev

krajnjeg potrošača, ili na drugi lako dostupan način, krajnjim potrošačima stavljaju na raspolaganje informacije o energetske učinku i udelu obnovljivih izvora energije.

2.Regulator utvrđuje bliže uslove i postupke za ostvarivanje prava na isključenje.

3.Svaka nova zgrada se priključuje na efikasan sistem centralnog grejanja ili hlađenja, osim ako ulagač ne pokaže da planirano alternativno rešenje snabdevanja grejanjem ili hlađenjem rezultira znatno boljim energetske učinkom.

POGLAVLJE VIII. PROMOCIJA KORIŠĆENJA ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA U SAOBRAĆAJU

Član 43.

Povećanje udela energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja

1.Ministarstvo odgovorno za sektor goriva u koordinaciji sa Ministarstvom ispituje i analizira potencijal Kosova da odobri udeo obnovljive energije u sektoru saobraćaja svake dve (2) godine. Ovi ispitivanje uzima u obzir udeo energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u sektoru saobraćaja koji će dostići do 2030. godine.

2.Udeo energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja izračunava se u skladu sa metodologijom obračuna koju je usvojilo Ministarstvo.

3.Prilikom ispitivanja iz stava 1. ovog člana, Vlada, na predlog Ministarstva odgovornog za sektor goriva i Ministarstva, utvrđuje udeo energije iz obnovljivih izvora koji se mora dostići u finalnoj potrošnji u sektoru saobraćaja.

Član 44.

Mere za povećanje udela obnovljive energije u sektoru saobraćaja

U cilju podsticanja korišćenja energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja u smislu člana 43. ovog zakona, Vlada, u roku od devet (9) meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, na predlog Ministarstva odgovornog za sektor goriva i Ministarstva, usvaja potrebne mere za sprovođenje ovog Poglavlja.

POGLAVLJE IX. KRITERIJUMI ZA ODRŽIVOST I UŠTEDU EMISIJA GASOVA SA EFEKTOM STAKLENIH BAŠTA ZA BIOGORIVA, BIOTEČNOSTI I GORIVA IZ BIOMASE

Član 45.

Kriterijumi za održivost

1.Energija iz biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase, proizvedena od poljoprivredne biomase i šumske biomase, kao i od otpada i ostataka nastalih sa poljoprivrednog zemljišta, bez obzira da li su biogoriva, biotečnosti i biomasa kultivisani ili dobijeni sa teritorije ili van teritorije Republike Kosovo, smatra se za podstavove 1.1, 1.2, 1.3. i 1.4. ovog člana samo ako su ispunjeni kriterijumi za održivost i uštedu emisija gasova sa efektom staklene bašte definisani utvrđeni podzakonskim aktom koji je usvojen u skladu sa stavom 2. ovog člana:

1.1.doprinosi cilju Energetske zajednice za 2030. godinu i cilju za udeo obnovljive energije u finalnoj potrošnji energije u Republici Kosovo, kao što je utvrđeno u članu 6. ovog zakona;

1.2.utvrđivanje usklađenosti sa zahtevima koji se odnose na smanjenje gasova sa efektom staklene bašte, vrstu i korišćenje zemljišta, uticaj na biodiverzitet i zaštićena područja, uticaj

na zemljišni i šumski pokrivač, kao i uticaj na poljoprivredne politike, kao što je propisano u relevantnim zakonima i propisima Republike Kosovo;

1.3.utvrđivanje usaglašenosti sa obavezom koja se odnosi na obnovljivu energiju, uključujući i obavezu propisanu u čl. 43. i 44. ovog zakona;

1.4.prihvatljivost za dobijanje finansijske podrške za potrošnju biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase.

2.Kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte iz stava 1. ovog člana utvrđuju se podzakonskim aktom koji usvaja resorno Ministarstvo životne sredine, u skladu sa važećim zakonodavstvom, kao i u skladu sa obavezama iz Ugovora o Energetskoj zajednici.

3.Postrojenja koja koriste goriva iz biomase za proizvodnju električne energije, grejanje i hlađenje, dužna su da su u skladu sa kriterijuma o održivosti i uštede emisije gasova sa efektom staklene bašte utvrđeni podzakonskim aktom iz stava 2. člana 44. ovog zakona, samo ako je njihov procenjeni ukupni toplotni unos jednak ili veći od dvadeset (20) MW u slučaju čvrstih goriva iz biomase, i sa procenjenim ukupnim toplotnim unosom jednakim ili većim od dva (2) MW u slučaju gasnih goriva iz biomase.

4.Električna energija iz goriva iz biomase smatra se za svrhe utvrđene u podstavovima. 1.1, 1.3. i 1.4. ovog člana samo ako ispunjava jedan ili više od sledećih uslova:

4.1.proizvodi se u postrojenjima sa ukupnim toplotnim unosom procenjenim ispod pedeset (50) MW;

4.2.za postrojenja sa procenjenim ukupnim toplotnim unosom između pedeset (50) i sto (100) MW, proizvodi se primenom visokoefikasne kogeneracione tehnologije, ili, za postrojenja samo sa električnom energijom, ispunjava nivo energetske efikasnosti povezan sa najboljim dostupnim tehnikama;

4.3.za postrojenja sa ukupnim toplotnim unosom iznad sto (100) MW, proizvodi se primenom visokoefikasne kogeneracione tehnologije, ili, za postrojenja samo za električnu energiju, postizanjem neto električne efikasnosti od najmanje trideset šest odsto (36%);

4.4.proizvodi se primenom hvatanja i skladištenja CO₂ iz biomase.

5.Za podstavove 4.1, 4.2. i 4.3. ovog člana, postrojenja samo za električnu energiju smatraju se samo ako ne koriste fosilna goriva kao glavno gorivo i samo ako ne postoji isplativ potencijal za primenu visokoefikasne kogeneracione tehnologije shodno proceni relevantnog zakonodavstva kao i u skladu sa obavezama Ugovora o Energetskoj zajednici.

6.Podstavovi 4.1, 4.2. i 4.3. ovog člana primenjuju se samo na postrojenja koja počinju sa radom ili se pretvaraju da koriste goriva iz biomase posle 25. decembra 2024. godine.

7.Podstav 4.4. ovog člana ne prejudicira podršku koja se daje u okviru Šema podrške u skladu sa zahtevima ovog zakona, relevantnog zakonodavstva na snazi kao i u skladu sa obavezama Ugovora o Energetskoj zajednici.

Član 46.

Provera usaglašenosti biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase sa kriterijumima održivosti

1.Ako se biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase uzimaju u obzir za svrhe iz stava 1. člana 45. ovog zakona ekonomski operateri moraju ispuniti kriterijume za održivost i uštedu emisija gasova sa efektom staklene bašte.

2.Za stav 1. ovog člana ekonomski operateri koriste sistem balansa mase koji:

2.1.omogućava mešanje pošiljki sirovina ili biogoriva različitih svojstava održivosti i uštede emisije gasova sa efektom staklene bašte;

2.2.omogućava mešanje pošiljki sirovina različitih energetske svojstava za dalju preradu;

2.3.zahteva da smeša bude praćena informacijama o karakteristikama održivosti i obimom pošiljki iz podstava 2.1. ovog stava;

2.4.obezbeđuje da zbir svih pošiljki uzetih iz jedne smeše bude opisan u istoj količini i sa istim svojstvima održivosti kao i zbir pošiljke koja je dodata smeši, kao i zahteva da se balans postigne tokom odgovarajućeg perioda;

2.5.obezbeđuje da se svaka pošiljka računa samo jednom u finalnoj bruto potrošnji električne energije iz obnovljivih izvora; finalnoj bruto potrošnji energije iz obnovljivih izvora u sektoru grejanja i hlađenja; ili finalnoj potrošnji energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja;

2.6.pruža informacije o tome da li je za te pošiljke obezbeđena podrška za proizvodnju.

3.Ekonomski operateri podnose tačne informacije u vezi sa ispunjavanjem kriterijuma za održivost i uštedu emisija gasova sa efektom staklene bašte, kao i da učine dostupnim relevantne podatke koji su korišćeni za pripremu ove informacije. Ekonomski operateri organizuju nezavisnu reviziju dostavljenih informacija i obezbeđuju dokaze da je ta revizija izvršena. Nezavisna revizija potvrđuje da su korišćeni sistemi tačni, pouzdani i zaštićeni od falsifikovanja. Prilikom sprovođenja nezavisne revizije ocenjuje se učestalost i metodologija uzrokovanja i pouzdanost podataka.

4.Informacije iz stava 3. ovog člana obuhvataju potrebne i odgovarajuće informacije za biotečnosti i biomase o preduzetim merama za zaštitu zemljišta, vode i vazduha, sanaciju degradiranog zemljišta, kao i izbegavanje prekomerne potrošnje vode na vodama oskudnim područjima.

5.Obaveze predviđene ovim članom ispunjavaju se bez obzira na geografsko poreklo biomase biotečnosti.

6.Vlada zajedno sa Ministarstvom obezbeđuje da se podaci iz stava 3. ovog člana dostavljaju Sekretarijatu Energetske zajednice u standardizovanom obliku.

7.Ekonomski operateri potvrđuju da su sirovine i/ili biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase u skladu sa kriterijumima za održivost i uštedu emisija gasova sa efektom staklene bašte, dobijajući sertifikate od odobrenih nacionalnih ili međunarodnih dobrovoljnih šema ili priznatih od strane nadležnih organa.

8.Vlada, na predlog Ministarstva i Ministarstva odgovornog za sektor goriva i resornog Ministarstva životne sredine, kreira nacionalnu šemu za sertifikovanje koja utvrđuje standarde za proizvodnju biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase, te sertifikuje ispunjavanje onih standarda i kriterijuma za održivost i kriterijume za uštedu emisije gasova sa efektom bašte od strane ekonomskih operatera.

9.U slučaju uspostavljanja nacionalne šeme za sertifikaciju, organi za sertifikaciju su pod nadzorom nadležnih organa. Organi za sertifikaciju dostavljaju, na zahtev nadležnih organa, sve relevantne informacije neophodne za nadgledanje rada, uključujući tačan datum, vreme i lokaciju revizija.

10.Dobrovoljne nacionalne i međunarodne šeme, koje utvrđuju standarde za proizvode iz biomase, usklađeni su sa standardima pouzdanosti i transparentnosti, kao i sa odgovarajućim standardima za sprovođenje nezavisne revizije. Ako ove šeme mere neto uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, one takođe ispunjavaju i zahteve metodologija utvrđene pravilima koja procenjuju uticaj gasova sa efektom staklene bašte u biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase i njihovih fosilnih

goriva, kao što je utvrđeno relevantnom zakonodavstvom na snazi.

11.Ministarstvo, Ministarstvo odgovorno za sektor goriva i resorno Ministarstvo životne sredine, sarađuju u pripremi podzakonskih akata za sprovođenje sistema bilansa mase, utvrđivanje i sprovođenje procesa provere usaglašenosti biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase sa kriterijumima za održivost i uštedu emisija gasova sa efektom staklene bašte, svako za svoju pripadajuću oblast odgovornosti i donosi se podzakonski akt za sprovođenje ovog člana koji usvaja Vlada.

Član 47.

Proračun uticaja biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase na gasove sa efektom staklene bašte

Vlada, na predlog Ministarstva, usvaja podzakonske akte za proračun uticaja biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase na gasove sa efektom staklene bašte i njihovih uporednika iz fosilnih goriva derivata.

POGLAVLJE X. INOVATIVNE TEHNOLOGIJE

Član 48.

Upotreba inovativnih tehnologija obnovljive energije

1.Kako bi se povećala upotreba energije iz obnovljivih izvora energije, kao i za podršku integraciji energetskog sistema, podstiče se razvoj inovativnih tehnologija obnovljive energije.

2.Regulator izdaje privremeno ovlašćenje zainteresovanim podnosiocima zahteva za razvoj i testiranje inovativnih tehnologija obnovljive energije.

Član 49.

Podrška

Vlada, na predlog Ministarstva, utvrđuje mere podrške razvoju i korišćenju inovativnih tehnologija obnovljive energije, posebno za obnovljivi vodonik dobijen iz obnovljivih izvora energije, u skladu sa odredbama ovog zakona i Zakona o državnoj pomoći.

POGLAVLJE XI. UPRAVNI POSTUPCI I ZAHTEVI

Član 50.

Načela upravnih postupaka za projekte obnovljive energije

1.Regulator obezbeđuje da se poštuju pravila koja se odnose na postupke izdavanja ovlašćenja, sertifikacija i licenciranja koji se primenjuju za postrojenja i prateće mreže prenosa i distribucije za proizvodnju električne energije, grejanja ili hlađenja iz obnovljivih izvora, do procesa pretvaranja biomase u biogoriva, biotečnosti, goriva iz biomase ili druge energetske proizvode, kao i za obnovljiva tečna i gasovita goriva za saobraćaj nebiološkog porekla, srazmerni su i neophodni i doprinose realizaciji projekata obnovljive energije.

2.Centralne i lokalne institucije, Regulator i operateri mreže, ovlašćeni ovim zakonom da izdaju saglasnosti, dozvole ili bilo koji drugi dokument za izgradnju projekata obnovljivih izvora energije, preduzimaju neophodne mere za unapređenje i ubrzanje postupaka izdavanja takvih isprava na odgovarajući upravni nivo, određujući rok u skladu sa Zakonom o opštem upravnom postupku.

3.Centralne i lokalne institucije, Regulator i operateri mreže razmatraju prijave za projekte obnovljive

energije na nediskriminatoran, objektivan, transparentan i srazmeran način, kao i u potpunosti uzimaju u obzir specifičnosti svake tehnologije za obnovljivu energije.

4. Administrativne naknade koje plaćaju potrošači su transparentne i odnose se na troškove.

Član 51.

Proces izdavanja dozvole

1. Centralne i lokalne institucije, Regulator i operateri mreže, prema ovom zakonu sa ovlašćenjem da izdaju saglasnosti, dozvole, ovlašćenja i licence ili bilo koji drugi dokument za projekte obnovljive energije, određuju jednu kontakt tačku. Ove kontakt tačke, na zahtev podnosioca zahteva, vode i olakšavaju celokupno administrativno podnošenje zahteva za izdavanje dozvole i proces njihovog izdavanja od strane odgovornog subjekta.

2. Kontakt tačka unutar centralne i lokalne institucije, Regulatora i operatera mreže, vodi podnosioca zahteva tokom procesa podnošenja zahteva za administrativnu dozvolu na transparentan način do dostavljanja jedne ili više odluka nadležnih organa na kraju procesa, obezbeđuje podnosiocu zahteva sve potrebne informacije, kao i uključuje, po potrebi, i druge upravne organe. Podnosiocima zahteva je dozvoljeno da podnesu relevantne dokumente i u digitalnom obliku, u skladu sa zahtevima važećeg zakonodavstva.

3. U roku od šest (6) meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, Ministarstvo stavlja na raspolaganje priručnik postupaka za nosioce razvoja projekata obnovljive energije. Informacije su dostupne i u realnom vremenu, pri čemu se na poseban način radi na malim projektima i projektima za sopstvenu potrošnju iz obnovljivih izvora. Informacije u realnom vremenu navode i relevantnu kontakt tačku za podnošenje prijava.

Član 52.

Jedinstveno upravno mesto

1. Jedinstveno upravno mesto funkcioniše kao jedinstvena kontakt tačka u okviru Ministarstva, služi za olakšavanje i koordinaciju aktivnosti različitih institucija tokom razmatranja prijava za projekte obnovljive energije.

2. U roku od šest (6) meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, Ministarstvo usvaja podzakonski akt za utvrđivanje konkretnih obaveza i odgovornosti za rad Jedinstvenog upravnog mesta, shodno ovom zakonu.

POGLAVLJE XII.

GARANCIJA POREKLA

Član 53.

Nadležni organ

1. Regulator je nadležni organ za izdavanje Garancije porekla i vodi registar, kao i odgovoran je za ispravnost, pouzdanost i zaštitu od prevare.

2. Operatori sistema prenosa i distribucije dostavljaju Regulatoru podatke o proizvedenoj energiji za koju je izdata Garancija porekla.

3. U roku od devet (9) meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, Regulator usvaja podzakonski akt kojim se uređuje način obezbeđivanja podataka o proizvedenoj energiji, koja se meri na mestu prenosa u sistem prenosa i distribucije, kao i za praćenje.

4. Regulatoru se nadoknađuju troškovi za izdavanje i prenos Garancije porekla. Ova tarifa nadoknade

inkasira se putem tarife za učešće u sistemu Garancija porekla, na osnovu razumnih troškova povezanih sa vođenjem registra Garancija porekla.

5.Povlašćeni proizvođač nema pravo na Garanciju porekla za proizvedenu električnu energiju za koju se pruža podrška.

Član 54.

Izdavanje, prenos i ukidanje Garancija porekla

- 1.Regulator izdaje Garanciju porekla na zahtev proizvođača energije iz obnovljivih izvora.
- 2.Garancija porekla ima standardnu veličinu od jednog (1) MWh. Ne izdaje se više od jedne Garancije porekla za svaku proizvedenu jedinicu energije.
- 3.Garancija porekla važi dvanaest (12) meseci počev od zadnjeg dana perioda proizvodnje za koji se izdaje i ukida se najkasnije šest (6) meseci nakon isteka važenja.
- 4.Garancija porekla se prenosi nezavisno od prodaje proizvedene energije na koju se odnosi
- 5.Garancija porekla se može prodati, a energija iz obnovljivih izvora energije za koju je prateće Garancija porekla od proizvođača prodana odvojeno ne saopštava se niti prodaje krajnjem potrošaču kao energiju iz obnovljivih izvora.

Član 55.

Sadržaj Garancije porekla

- 1.Garancija porekla, u najmanju ruku, navodi:
 - 1.1.izvor energije iz kojeg je energija proizvedena i vreme početka i završetka, kao i datume proizvodnje;
 - 1.2.ako se odnosi na:
 - 1.2.1.električnu energiju;
 - 1.2.2.gas, uključujući vodonik;
 - 1.2.3.grejanje ili hlađenje;
 - 1.3.identitet, lokaciju, vrstu i kapacitet postrojenja gde je energija proizvedena;
 - 1.4.da li je postrojenje imalo koristi od Šeme podrške i vrsta podrške;
 - 1.5.datum kada postrojenje stupa u rad;
 - 1.6.datum i zemlju izdavanja i jedinstveni identifikacioni broj.

Član 56.

Registar Garancija porekla

- 1.Regulator kreira i vodi elektronski registar za potrebe izdavanja, prenosa i ukidanja Garancija porekla električne energije.
- 2.Registar mora biti u skladu sa evropskim standardom CEN 16325 i načelima i operativnim pravilima Evropskog sistema energetske sertifikacije (EECS).

3.Registar će biti u stanju da se poveže na regionalni sistem za Garancije porekla koji je kreirao Sekretarijat Energetske zajednice.

4.U roku od šest (6) meseci nakon stupanja na snagu ovog zakona, Regulator usvaja pravila za izdavanje Garancija porekla, uključujući korišćenje registra Garancija porekla i tarife za učešće u sistemu Garancija porekla.

Član 57.

Garancije porekla za proizvođače u okviru Šeme podrške

1. Ako Povlašćeni proizvođač dobije finansijsku podršku u okviru Šeme podrške, Regulator obezbeđuje da se tržišna vrednost Garancije porekla za isti proizvod uzme u obzir u skladu sa okolnostima u relevantnoj Šemi podrške. Tržišna vrednost Garancije porekla mora se uzeti u obzir u skladu sa okolnostima kad god se pruža finansijska podrška u procesu konkurentnog nadmetanja.

2.U slučaju da se određenom Povlašćenom proizvođaču pruži podrška u vidu administrativno utvrđene fid-in tarife, Operatoru obnovljive energije izdaje se Garancija porekla. Operator obnovljive energije će ili prodati Garancije porekla direktno snabdevačima ili potrošačima ili će to učiniti putem konkurentskog aranžmana, a prihod će preneti u Fond podrške obnovljivoj energiji.

3.Snabdevač električnom energijom koji je dužan da dokaže udeo ili količinu energije iz obnovljivih izvora u svom energetsom miksu, u cilju pružanja informacija svojim potrošačima o poreklu električne energije u skladu sa Zakonom o električnoj energiji, to će učiniti korišćenjem Garancije porekla, osim u pogledu udela u svom energetsom miksu koji odgovara komercijalnim ponudama kojima se ne može ući u trag, ako ih ima, za koje snabdevač može da koristi preostali miks. Takva obaveza se transparentno i ravnopravno uspostavlja između različitih snabdevača.

Član 58.

Priznavanje Garancije porekla

1. Garancija porekla izdata u državi članici Evropske unije ili u drugoj ugovornoj strani Energetske zajednice, priznaje se u Republici Kosovo, pod uslovom da Garancija porekla sadrži elemente navedene u podstavovima 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5. i 1.6. člana 55. ovog zakona.

2.U meri u kojoj postoje opravdane sumnje u njenu tačnost, pouzdanost i autentičnost, Regulator odbija Garanciju porekla, uključujući međusobno nepriznavanje Garancija porekla izdatih u skladu sa Zakonom druge države članice ili ugovorne strane, i o tome se obaveštava Ministarstvo.

Član 59.

Obračunavanje udela svih vrsta energetske izvora u prodatoj električnoj energiji

1. Regulator obračunava i objavljuje na svom veb-sajtu udeo svih vrsta energetske izvora u električnoj energiji prodatoj krajnjim potrošačima u Republici Kosovo.

2. U okviru obračuna iz stava 1. ovog člana, Regulator posebno uzima u obzir upotrebljene i istekle Garancije porekla.

3. Snabdevač obračunava i pokazuje krajnjem potrošaču podatke o udelu svakog energetskog izvora u ukupno prodatoj električnoj energiji na osnovu podataka koje objavljuje Regulator, shodno stavu 1. ovog člana, i upotrebljenih Garancija porekla.

4. U roku od devet (9) meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, Ministarstvo podzakonskim aktom utvrđuje način obračunavanja i prikazivanja udela svih vrsta energetske izvora u prodatoj električnoj energiji i način provere obračuna.

POGLAVLJE XIII. PRAĆENJE I INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 60. Praćenje

1.Ministarstvo i Regulator stalno prate postizanje ciljeva ovog zakona, kao i identifikuju dešavanja koja sprečavaju postizanje ovih ciljeva.

2.Regulator podnosi godišnji izveštaj Skupštini Republike Kosovo, u skladu sa Zakonom o energetsom regulatoru, kao i prema odredbama ovog člana, koji sadrži najmanje:

2.1.detalje o razvoju i trenutnom napretku proširenja obnovljivih izvora, količini električne energije proizvedene iz obnovljive energije i ubrizgane u mrežu kao ukupna vrednost kao i raščlanjeno po tehnologiji;

2.2.sažetak o prijavama za dobijanje ovlašćenja za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta sa tehnologijama obnovljive energije, uključujući Zajednice obnovljive energije;

2.3.detalje o podršci koja se pruža kroz Šemu podrške, uključujući broj izdatih ovlašćenja za potrošnju sopstvenih izvora obnovljive energije;

2.4.informacije o promociji korišćenja obnovljive energije u sektoru grejanja i hlađenja i korišćenja obnovljive energije u sektoru saobraćaja.

3.Ministarstvo redovno prati udeo energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije, kao i koordinira aktivnosti sa drugim ministarstvima i Vladom na praćenju ostvarivanja ciljeva iz ovog zakona, kao i identifikuje dešavanja koja onemogućavaju postizanje takvih ciljeva.

Član 61. Nadzor

1.Subjekti, čija su prava i obaveze utvrđeni ovim zakonom, dužni su da na zahtev Ministarstva dostave sve potrebne podatke za obavljanje aktivnosti iz delokruga ovog zakona.

2.Regulator, u skladu sa zahtevima ovog zakona i Zakona o energetsom regulatoru, vrši nadzor nad obavljanjem energetskih aktivnosti od strane ovlašćenih subjekata koji imaju dozvole.

Član 62. Inspeksijski nadzor

1.Ministarstvo, preko Jedinice za inspeksijski nadzor, nadgleda sprovođenje ovog zakona i podzakonskih akata donetih na osnovu ovog zakona.

2.Jedinica za inspeksijski nadzor je nadležna da sprovodi inspeksijski nadzor nad energetskim objektima i sačini izveštaje o inspeksijskom nadzoru u skladu sa odredbama ovog zakona i drugim relevantnim zakonima o energetici.

3.Inspektori Jedinice za inspeksijski nadzor čuvaju u tajnosti svaku službenu ili poslovnu informaciju koja im može postati poznata tokom ili u vezi sa vršenjem inspeksijskog nadzora.

4.Inspektori Jedinice za inspeksijski nadzor obavljaju svoju delatnost sami ili, po potrebi, u pratnji specijalizovanih organa kontrole, u skladu sa važećim zakonodavstvom.

Član 63.

Statistika

Svi subjekti koji proizvode energiju iz obnovljivih izvora dužni su da, najkasnije do 31. marta svake godine, dostave Regulatoru svoje godišnje podatke o proizvodnji energije, o plaćanju finansijskih obaveza, kao i druge podatke utvrđene podzakonskim aktima Regulatora. Podaci se prikazuju prema polu i starosti, kada je to prikladno.

POGLAVLJE XIV.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 64.

Postojeći proizvođači obnovljive energije

1.Svi ugovori, dozvole i ovlašćenja izdati proizvođačima obnovljive energije pre stupanja na snagu ovog zakona ostaju neizmenjeni do njihovog prestanka. Proizvođači obnovljive energije imaju pravo da se povuku iz postojeće Šeme podrške, kako je propisano ovim zakonom i podzakonskim aktom.

2.Svaki zahtev pokrenut pre stupanja na snagu ovog zakona razmatra se na osnovu zakona koji je bio na snazi u vreme podnošenja zahteva, osim ako podnosilac zahteva formalno ne zahteva da se zahtev obradi u skladu sa zahtevima ovog zakona.

Član 65.

Strateška ulaganja i javno-privatno partnerstvo

1.Za podršku strateškim ulaganjima u obnovljivu energiju u Republici Kosovo, nadležni organi identifikuju strateške projekte, utvrđene relevantnim zakonodavstvom.

2.Svako strateško ulaganje u obnovljivu energiju u Republici Kosovo, u smislu finansijske podrške, zasniva se na uslovima i kriterijumima utvrđenim ovim zakonom.

3.U skladu sa zahtevima Zakona o energetsom regulatoru, Vlada može ovlastiti pokretanje tenderskog postupka za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta na bazi obnovljivih izvora energije koji će se razvijati u skladu sa važećim odredbama Zakona o javno-privatnom partnerstvu, predviđanjem oblika podrške prema st. 1. i 2. člana 22. ovog zakona.

Član 66.

Prelazne i završne odredbe

1.Ministarstvo, Regulator ili bilo koji drugi subjekat, u zavisnosti od slučaja, dužni su da u roku od devet (9) meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona usvoje i usaglase podzakonske akte za sprovođenje zahteva iz ovog zakona, osim u slučajevima kada ovaj zakon zahteva prethodno odobrenje.

2.Član 65. stav 2. ovog zakona odnosi se i na ulagače koji su pre donošenja ovog zakona dobili status strateškog ulagača, podvrgavajući se pravima i obavezama koje proističu iz pravno obavezujućeg sporazuma između ulagača i Vlade.

Član 67.

Ukidanje

Stupanjem na snagu ovog zakona ukidaju se čl. 12, 13, 14, 15. i 16. Zakona br.05/L-081 o energetici.

Član 68.
Stupanje na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana od dana objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Zakon br.08/L-258
4. april 2024. godine

Proglaseno ukazom Br. DL-53/2024, dana 29.04.2024, od strane Predsednice Republike Kosova Vjosa Osmani-Sadriu

